

2017

tavva

Tâanna Nunatsualimâmi
Inuit AippaKaKattagiamut
Kanuittailinnimut Tugâgutik

ᐱᐸᐸᐸᐸᐸᐸᐸᐸ

ᐱᐸᐸᐸᐸᐸᐸᐸᐸ

PAUKTUUTIT

INUIT WOMEN OF CANADA

Napvâlugu nipet. UKâlautigillugit pitjutigillugu aippaKaKattagiamut Kanuittailinnimut.

Kajusiutigillugu uKâlautigennalugu angajukKânut, sugusitit, aippanullu.

NipaKagunnaigiaKalikKugut.

Tâna aippaKaKattagiamut Kanuittailinnimut tugâgutik ilingaluattitaujuk taikkununga asiujisimajunut KanimmasiKasimajunut HIV/AIDS-imullu amma unuttumaginnut najuttiKanginnatunut kinakkutuinnanut amma katutjiKatigengujunut najuttiKatsiajunut ikilliumititsigiamut mânnaluatsiak ununnigijangita STBBI-imik akungani Inutuinnanut.

Pauktuutit suli nakutsautiKavut uvagut unuttumaginnik imminik isumâlotiKaKattangituinnatunut angijummagimmik tunitsisimajunut ikajuttigetlutik sakKititsigiamut aippaKaKattagiamut Kanuingitumik sivunitsatinnut ilingajumut ilonnasiammaginut.

Tâna suliagijaujuk kajusisongusimajuk ikajuttausimatluni kinakkutuinnanut Kanuittailinnimut katutjiKatigenganut Canadami.

© Pauktuutit Inuit Women of Canada

Mars 2017

ISBN 978-1-988671-00-0

Tulligettitausimajut Tunitsisimajunut

Pauktuutit Inuit Annait Canadami

AngajukKauKatiget

Meeka Otway, kenaujalgijik, Edmonton, Alberta

Anita Pokiak, AngajukKauKatigek, Inuvialuit NunakKatigengituk, Nunatsiami

SuliaKattet (Ottawa)

Tracy O'Hearn, Aulatsijik

Sipporah Enuaraq, Kanuittailinnimut Aulatsijik

Chaneesa Ryan, Kanuittailinnimut Aulatsijik

Irina Appa, Aulatsijet Ikajuttinga

Dianne Kinnon, kamaji/allatik

David Boulton, UKausinnik-Allasimajuk

Wanda Jamieson, Kimiggutik

InutuKait

Sally Webster, Ottawa, Ontario

Sophie Keelan, Kangiqsualujjuaq, Nunavik (Quebec)

Canadamiut Inuit HIV/AIDS KaujimaKatigejut

Harry Adams, Inutsualinni kiggatuttik, Montréal, Quebec

Annie Buchan, Kitikmeot Inuit katutjiKatigenga, Nunavut

Peggy Day, Inuvialuit NunakKatigengituk kuapanga, Nunatsuami

Travis Ford, Nunatsiavut kavamanga, Newfoundland amma Labrador

Igah Sanguya, Clyde River, Nunavut

Inuit NunakKatigengituk

Jeannie Arreak-Kullualik, Aulatsijik, Nunavut Tunngavik Inc.

Caroline Hervé, Aulatsijik, Saturviit Inuit Annait katutjiKatigenga

Akinisi Qumaluk, Nutagattâitsiji, Inuulitsivik ânniasiuupvinga

Olivia Ikey-Duncan, Aulatsiji, YES UNGAVA, Kativik NunakKatigengituk kavamanga

Sylvia Doody, Aulatsijik Kanuittailinnimut kiggatuttinut, Nunatsiavut kavamanga

Inutsualinni Inuit katutjiKatigenga

Connie Siedule, Aulatsijik, Akausivik Ilagenut ânniasiuupvinga

Jennisha Wilson, Sulianut Aulatsijik, Nunalinnut AjutsaKattajunut Ikilliumititsigiamut
kenaujakkuvunga, Tunngasuvvingat Inuit

Nunatsualimâmi katutjiKatiget/Ikajuttigejut katutjiKatiget

Anna-Claire Ryan, Angijutlik Maligatsanut UKautjigijaji, Inuit Tapiriit Kanatami

Liza McGuinness, Suliatsanut AngajukKânga, Hepatitis Ilinniagutet Canadami

Robin Montgomery, Aulatsijik, Interagency Coalition ilingajumut AIDS amma Pivalliatuligijinginnut

Ken Clement, Ilaliutilik, Nunatsualimâmi NunaKakKâsimajuit kaunsallinga ilingajumut HIV/AIDS

Merv Thomas, Aulatsiji, Canadami NunaKakKâsimajuit AIDS KaujimaKatigejut

Laurie Edmiston, Aulatsijik, CATIE

Geneviève Boily-Larouche, Suliatsanut AngajukKâk, Nunatsualimâmi Ikajuttigejut Ininga
ilingajumut Aittunattunut

Mugu pgggtgm

Suzanne Schwartz, AippaKaKattajunut Kanuittailinnimut Paitsiji, kavamak Nunavut Nunavut

Andrea Monahan, AippaKaKattajunut Kanuittailinnimut Aulatsiji, kavamak Nunavut

Prâvinsikkut kavamanga

Susan Earles, Aittunattunut Siammatitsitailigiamut Paitsijik Ilisimallagijuk,

kavamak Newfoundland amma Labrador

Federal kavamanga

Dr. Tom Wong, Aulatsijik, SuliaKapvik Inulimânut amma kinakkutuinnanut Kanuittailinnimut,

Kanuittailinnimut Canada, Inuit Kanuittailinnimut SuliaKapvinga

Erin Henry, Aulatsijik, Kanuittailinnimut Canada, First Nations Inuit Kanuittailinnimut SuliaKapvinga

Lisa Smiley, Aulatsijik Suliagijajunut amma Ikajuttigejunut, kinakkutuinnanut Kanuittailinnimut

katutjiKatigenga Canadami

Jeff Dodds, A/AngajukKâk, Nunalet Suliagijajunut SuliaKapvinga, kinakkutuinnanut

Kanuittailinnimut Canadami

9

Nunatsualimâmi Inuit AippaKaKattagiamut Kanuittailinnimut Tugâgutinga.....	4
Pigumajauluattuk Tugâgutimmit.....	4
Takunnâtaujuk.....	4
Inuit Inulimânut Illigijaujut.....	4
Inulimânut Kaujijausimajut AippaKaKattagiamut Kanuittailinnimut.....	5
Tugâgutimmut Sivulliutitaujut.....	5
Pigianninga.....	6
Ilikkuset, Piusivinet amma Ullumiulittuk Pitagijangit.....	8
Inuit AippaKaKattagiamut Kanuittailinnimut Pitjutigijaujut.....	10
Inuit AippaKaKattagiamut Kanuittailinnimut Tugâgutik.....	12
Pigumajaujuk Tugâgutimmit.....	12
Takunnâtaujuk.....	12
Inuit Inulimânut Illigijaujut.....	13
Inulimânut Kaujijausimajut AippaKaKattagiamut Kanuittailinnimut.....	13
Tugâgutimmut Sivulliutitaujut.....	14
Nâjinnik.....	22
Ikajuttigejut amma Pivitsait.....	23
Sulitsiatut Ottugautet.....	24
Allasimajut.....	27
UKausingit amma Tukigijangit.....	28

Nunatsualimâmi Inuit Aippakakattaluni Kanuittailinnimut Tugâgutik

Pigumajaujuk Tugâgutimmit

UKâlattiuluni tukiKatsiatumut Inuit ilaukKulugit iluani sanajaujumut, sakKititsigiamut amma Kimiggugiamut ilikkusinnut amma uKausinnut ilinganiKatsiatumut Kaujimakujaugiamut apvitannikut, sakKititsitailigiamut suliangujunik amma Kanuittailinnimut kiggatotet pivitsaKattisiniattumut ilonnanginnik Inunnik aippaKalippata KanuiKattaKunnagit inosinginni nâllugunut.

Takunnâtaujuuk

Takunnâjavut Kanuittailinnimut Inuit AippaKaKattagiamut ilautitsivuk:

- Piujumik timingita takutsauningit
- Kanuittailinnimut iligeKatigennik
- Kaujimannik
- Kuviasunnik amma Nalligusunnik
- Isumakkut Kanuittailinnimut
- Isumakkut Puttusimannik
- Imminik-pigumaKattagiamut
- Tukisinatsiatumik KaujimaKatigennik
- AngiutiKatigelluni aippaKaKatigennik
- Kamatsianikkut aippaKaKatigennik
- Sivunganinit ullumiulittumut KaujimaKatigennik
- LGBTQQ¹ pitaKannik

Inuit Inulimânut Illigijaujut

Piniannigijavut piunitsautillugit Inuit aippaKaKattaluni Kanuittailinnimut tasiugiattaavut Inuit Inulimânut Illigijaujunut.

Pijitsirniq: kiggatuttik asinnut amma sivukkatinnut	Utjituttaunik amma ilinniatsinik piujunik amma tigusiKattaluni ilusigijaujunut ilingajumut aippaKaKattagiamut Kanuittailinnimut amma aippaKaKattagiamut Kaujimajaukkujaujut
Aajiiqatigiinni: Ikajuttigennik amma angiKatigennik	Ilaget amma nunalimmi sangijut atuttaujut ilingajumut "pigutsainik pitsiasongujumik sugusimik"
Pilimmaksarniq: PitsatuniKannik	PitsatuniKakKulugit Inuit itlukkijâgiamut aippaKaKattaninginnik amma kajusiutiKasongugiamut Kaujimajaukkujaukkulugit aippaKaKattaningit Kanuittailinnimut
Piliriqatigiinni: SuliaKaKatigennik ilingajumut piujutuinnaugasuagiamut	SuliaKaKatigennik nunatsualimâmi, amma nunalinnik ilonnani piunitsauKullugit Inuit aippaKaKattaluni Kanuittailinnimut
Qanuqtuurunnarniq: IsumakKutujolluni amma Kanutuinnak pigasuaKattaluni	Atulluni ânnitailigiamut amma isumakKut KaujimaKattaluni pinianniKalluni uvagut aippaKaKattagiamut Kanuittailinnimut ilinniagutinnik amma suliangujunik amma sanavallialuni sakKijâgettunut sulitsiamik atuttauKattajunut
Avatittinnik Kamatsiarniq: Avatikkut Kanuittailinnimut	Atulluni kajusitsiasonik Inuit piniannigijausonut aippaKaKattagiamut Kanuittailinnimut

1 Annait annaneKattajut, angutet angutinneKattajut, angutinneKattajut annanillu, tautsesimajut, upvalu nalunaumajuk kinaummangât.

911
411

Kajusitsiasomik pinianniKalluni Kanuittailinnimut amma Kanuittailigiamut ilitatsigialik amma kamagialik inulimânut Kaujimajaugettunut Inuit Kanuittailinnimut. Ilitatsivugut tamakkua Kaujimajaugettut Kanuittailinnimut attuiniKatsiamagittuk Inuit aippaKaKattagiamut Kanuittailinnininginnut amma tamakkua Kaujimajaugettut angijummik ilingaKatigetsiajut. Tâkkua inulimânut Kaujimajaugettut aippaKaKattagiamut Kanuittailinnimut ilautitsivuk:

- Illunut
- Akingit inogasuatuinnagiamut amma niKitsaKatsianimmut
- Ilinnianik
- Isumakkut Kanuittailinnimut
- Kamatsianik amma Paigijautsianik (takunnâluullugit pilukattauKattanik annanut amma sugusinut)
- Sivullivinivininnit ullumimut isumakkut ânnitaulukasimannik
- Ejalukannik atuKattanik
- kinaunningit
- Kanuittailinnimut kiggatotet
- IsumagijauKattajut amma mitautigijauKattajut

Tugagâgutet Sivulliutitaujut

NajuttiKatsiavugut tapvainak amma akuni pinianniKagiamut ukununga sivulliutitaujunut:

1. Pivallialugit Inuit aippaKaKattagiamut Kanuittailinnimut ilinnigutinnik
2. kamagillugit ejalukattomaKattajunut amma angijumik ulugianattumejunik piusigijauKattajunut
3. Ikiliiumittillugit aippaKaKattagiamut pilukattauKattajunut
4. SakKititaillillugit aippaKaKattaluni aittunattunik amma aukkut aittunattoKattajunut
5. SangilivalliaKullugit isumakkut Kanuittailinnimut amma isumakkut Kaujimalluni ikajotitsanik
6. Pivallialugit Inutuinnanut ilingaluattunut Kaujisanninik amma kamagijaugajattunut

Angutigiamut sakKilagigajattunut, sakKijânginnaniattunik kenaujatsanik ilinganiattumut Inuit katutjiKatigengujunut amma nunalet katutjiKatigenut atuttaugiaKajunut atuinnaKullugit amma ikajuttauKullugit ilonnainut kavamanut amma ikajuttigejunut.

IaUaPmmamUP

Angijummik
 KanuttogutiKavuk
 amma Kaujimajautlu-
 nillu sangijonningit,
 amigattaujunik amma
 pigumajaujunut
 ilinganiKajumut
 Kanuittailinnimut
 aippaKaKattagamut
 iluani Inuit
 nunagijanginni.
 — katima-
 Kataugiattusimajuk

AippaKaKattaluni Kanuittailinnimut KikKanganettut inosittinut amma iKittainittinut, isumakkut amma isumakkut. Tâvatuak, inolluta ilonnâgut itlukkijâlungilagut uKâlautigigianga amma kamatsiagutiKagamut uvagut aippaKaKattagamut inosittinik. Tamanna tautsevalliagaluattilugu sukkaittummik, Inuit nunagijangit, kavamait amma kiggatuttet katutjiKatigenginni, ilautillugit Pauktuutit Inuit Annait Canadami, KinugautiKavut takujauluagamut ilingajumut Inuit aippaKaKattagamut Kanuittailinnimut pitjutigijaujunut.

Pauktuutit Inuit Annait Canadami nunatsualimâmi kiggatuttiuvut katutjiKatigengutluni ilingajunut Inuit annanut Canadami amma aulatauKattavuk 14-nanut ilaliutiKajunut angajukKauKatigenut, pitaKatluni nunakKatigengitunik kiggatuttinik nakituinnak nunatsuamit. SuliatsagijauKattajut katutjiKatigemit kiggatuKattavut tigusiKattagamut anginitsanik KaujimakKujauKattajunut atuttaugialinnut Inuit annanut, amma uKautjigiajiuKattavut atjigetisigiamut amma asinginni inigijaujunut inulimânut piunitsautigasauakKulugit. Pauktuutit amma pikKujiKattamijut ilaukKujjiKattavut iluani nunalinni, nunakKatigengituni amma nunatsualimâmi inosinnut Canadami. Pauktuutit sivukkatiuKattavut amma ikajuKattavut Inuit annanik Canadami suliatsakut pisimajunit uKautjigianikkut amma maligatsanik pivalliatitsiKattavut nunalinnut suliatsanut kamagamut taikkununga atjiKangitunik KanuttogutigijauKattajunut amma sivulliutitauKattajunut inulimânut, ilikkusinnut, kavamaligijikkut amma kenaujaliugutinnik piunitsautigasauakKulugit Inuit annait, ilagijangit amma nunagijangit.

Pisimajumit Novembra 8-10, 2016, atjigengitut katingaKatigejut ilisimallagijut Inuit aippaKaKattagamut Kanuittailinnimut pisimajumit nakituinnal ilonnani sitamanit Inuit nunakKatigengitunik amma nakituinnak federal, prâvinsikkut amma nunalinni kavamait, katilauttut Ottawa, Ontario-mi, uKâlautiKagamut takunnâtaujunut, pigumajaujunut, atuttaugiaKajunut amma sivulliutitaugumajunut ilinganiattumut nunatsualimâmi tugâgutinganut. Tâmakkuva tugâgutigijausimajut katimajunut ukuanguvut:

- Atukatigennik Kaujimajaujunut ilingajumut mânnaluatsiak amma sakKivalliajunut Inuit aippaKaKattagamut Kanuittailinnimut pitjutigijaujunut
- Pivalliatitsigiamut nunatsualimâmi tugâgutitsanik KaujimajauKujijunut amma paitsiutiKajunut Inuit aippaKaKattagamut Kanuittailinnimut
- Nalunaisiluni sivulliutitaujunut pitjutigijaujunut amma pinianniKagamut kavamakkunut, nunatsualimâmi katutjiKatigengujunut, Inuit katutjiKatigengujunut amma nunalinnut piunitsautigasauakKulugit Inuit aippaKaKattagamut Kanuittailinnimut

Tainna katimannik sanavalliatitsilauttuk 20-nik jârinik suliagijausimajunut ilingajumut Inuit aippaKaKattagamut Kanuittailinnimut pitjutaunut, piluattumik ilinganiKajunut HIV/AIDS-ngunigâttaujunut, hepatitis C amma asinginnik aittunattoKattajunut aukkulu aittunattoKattajunullu ilonnâgut. Pauktuutit kamasimavut suliatsanik KaujimajauKutlugit amma uKautjigiajiutlutik piunitsautigasauakKulugit suliangujut amma kiggatotinnik ikajugiamut aippaKaKattagamut Kanuittailinnimut, ilautillugit tainna *Lifesavers* KaujimajauKujaujumik ilingajumut HIV/AIDS-ninut, amma tâna *Tukisiviit – Do You Understand?* Suliangujuk sakKititsijumik uKumaittongitunik uKausinnik Kaujigatsanik amma uKausigijauKattajunut aippaKaKattagamut Kanuittailinnimut pitjutaunut unuttumaginnut uKausigijauKattajunut. Pauktuutit sakKititsilaummijut aippaKaKattagamut Kanuittailinnimut katimatsuanimmik 2006-imi, Inuit inosuttunut aippaKaKattagamut Kanuittailinnimut katimatsuatlullu 2009-imi, amma sakKititsilaummijut maggonik nunatsualimâmi tugâgutennik: *Inuit Tallimanik-Jârinik Tugâgutet Pannaigutinga ilingajumut AippaKaKattagamut Kanuittailinnimut (2010-2015)*, amma tainna *Inuit Tallimanik-Jâriini Tugâgutik Pannaigutik ilingajunut Hepatitis C (2013-2018)*. Pauktuutit suliagijangit ilingajumut aippaKaKataluni Kanuittailinnimut Kaujimattitaujuk Canadami Inunginnut HIV/AIDS Kaujigatsangitigit , ilautisimijuk kiggatuttinik atunik Inuit nunakKatigengituni amma asinginnik ilisimallagijunik.

Ilonnâgut katimannikut, ilauKatausimajut uKâlautiKalauttut ikKanattoninginnik takunnâtauKattagiamut aippaKaKattanimmik piujogasuattumik amma tigusigiamut sangijumik pinianniKagiamut suliasagiKattajavuttinut. Takunnâtuatuinnaugani apomautigijauKattajunut ilingajunut aippaKaKattagiamut Kanuittailinnimut sollu aippaKaKattaluni pilukânnimik, sugusunut aippaKalluni pilukânnimik, inosuttunut nutagatsatânnimik amma puttujunik aittunattunik amma aukkut aittunattunik, ikKanattovuk takunnâgiamut KaujimajaukKujaunut Kanuittailinnimut aippaKaKattagiamut sollu ikKanattoninginnik KuviasuKattagiamut, nalligusinnumik, tigujaunnimik atjigengitunik aippaKaKattagiamut KaujimajaukKujauKattajunut iluani aippaKaKattagiamut amma piujunik iligeKattagiamut. Imâk KaujimajaukKulugit Kanuittailinnimut pigumajaugumaKattajunut, pigiasiniakKugut nalunaigutausonut piunitsamik aippaKaKattagiamut Kanuittailinnimut. Pijagemmata tâpsumminga katimannimik, tainna tugâgutik sivulliutitaujuk aullatitaulauttut ilauKataulauttunut nalunaitsisigiamut. UKausigijausimajut ilauKatausimajunit ilijauniattilugit pijagellagisimajumut allaKutimmut.

Ullungani Silatsuami AIDS Ullungani 2016, tainna Honourable Jane Philpott, Minister Inositsiagittotitsigasuanimut, najuttiKasimavuk nutângutitsigiamut Canadami kamasongugiamut HIV-nut, hepatitis C amma asinginnik aittunattoKattajunut aukkulu aittunattoKattajunut Canadami. KaujimakKulugit nutângutitausimajumik kiugusimmik, Minister Philpott Kaujitsilauttuk Februar 2017-nami, tainna kinakkutuinnanut Inositsiagittotitsigasuanimut katutjiKatigenga Canadami pigiasititsigasujut nunatsualimâmi katimatsuanimmik ilautitsitillugit Canadami ilauKatauKattajunut amma ilisimallagijunut nalunaitsigiamik sulitsiatumik piniannigijausomik kamagiasigiamut ununnigijajunut aittunattunik amma aukkut aittunattunik Canadami. Sivungagut katimagiasikKâgatik, taikkua kinakkutuinnanut Inositsiagittotitsigasuanimut katutjiKatigenga katimatsujut, ilingajumut aittunattunik aukkulu aittunattunik Nunatsualimâmi NunaKakKâsimajuijunut IlinganiKajunut katilauttut Ottawa, Ontario-mi, ullunginni Februar 1-2, 2017. Tâna pigumajauluasi-majuk katimajunut ukuangusimavut:

- Nalunaillugit sangijonningit amma atjigengitunik akungani nunatsualimâmi NunaKakKâsimajunut katutjiKatigenik iluani kiugusigiKattajanginnik aittunattunut amma aukkut aittunattunik
- Pivalliatitsiluni katitsutausimajunik nunaKakKâsimajunik kiugusinnik ilinganiattumut (angijumik) IlinganiKajunut katimajunut nalunaitsigiamut Sanginitsamik Piniannisamik kamagigianganut Aittunattunik amma Aukkut Siamasonik Aittunattunik Canadami*, sakKititsiKatigejunut tâkkununga kinakkutuinnanut Kanuittailinnimut katutjiKatigenginnut katimatsuatinginnut amma Kanuittailinnimut Canadami, amma ullutâtausimajumut Februar 23-24, 2017-nami iningani Ottawa, Ontario
- Atuinnaguttisilluni ilauKataugiamut kingullimi katimannisamik*

IlauKataujunut katimajunut Nalunaitsigiamut Sangijumik Piniannisamik kamagiamut Aittunattunik amma Aukkut Siamasonik Aittunattunik Canadami, sepalinnik-ilaliutiKajunut Inuit katimajunut, ilautillugit kiggatuttinik pisimajunik nunakKatigengitunik, Pauktuutit amma Inuit Tapiriit Kanatami (ITK), ilauKataulauttut. Sanavallialauttut tugâgutinnik sivulliutitaugiaKajunut nalunaitsisigiamut tâkkununga Pauktuutit aippaKaKattagiamut-Kanuittailinnimut katimalauttunut Novemberami 2016, taikkua Inuit katimaKataulauttut pivalliatitsilauttut sangijummik piniannisamik tunijaugajattumut IlauKataujunut katimajunut nalunaitsigiamut Sangijumik Piniannisamik kamagiamut aittunattoKattajunut aukkut siammsongujunullu Canadami. Malilluni IlauKataujunut katimagemmata Nalunaitsigiamut Sangijumik Piniannisamik kamagiamut AittunattoKattajunut amma Aukkut Siamasonik AittunattoKajunut Candami, taikkua sangijut piniannisait nalunaittaulauttut Inun-nut katimaKataugiattusimajunut tunijaulauttut Nunatsualimâmi Inuit katimajinnut ilingajunut Kanuittailinnimut sulitsiasimagaluummangâmmik amma atujausonguniattilugit (pâginâ 14).

*kinakkoningit
akungani annanut
amma angutinnut
ilitagijauluttut
piusituKanni,
sivungagut
takujaulautsimagatik
Inuit inosinginni.*

Pauktuutit suliaKaKattajut ikajuttigetlutik nunatsualimâmi amma nunakKatigengitunik Inuit katutjiKatigenginni, ilautillugit Inuit kinakkutuinnanut Kanuittailinnimut kamajingita katingaKatigejunut,² federal, prâvinsikkut amma nunanut kavamait, amma nunatsualimâmi timiKutet sollu Canadami NunaKakKâsimajuit AIDS KaujimaKattajunut.

Ilikkuset, PiusituKait amma Ullumiulittuk Pitagijangit Cultural and Historical Context

Sivunga takulautsimagatik tagiup akianimiunik, amma piluattumik, Oppitut katimmavimmut, Inuit inosigisimajangit isumagillugu aippaKaKattagiamut nuitanginnaluttuk amma sungiutigijausimatluni. AippaKaKattagiamut tukisijauluttuk ilusigijautuinnatluni atuniKatluni inosinnut. AngajukKât amma atâtatsiak atuKatigeKattaluttut Kaujigatsanik sugusingit amma inosuttugijangit atugiaKasimajangit inogasuosongugiamut. kinakkoningit akungani annanut amma angutinnut ilitagijauluttut piusituKanni, sivungagut takujaulautsimagatik Inuit inosinginni. Kinakkongit inigijangit taipsumani ilijaugutiKaKattalaungitut isumagituinnalugit kinakkoninginik. TigujauKattaluttuk, amma Kangaulimmat, pikKujauKattalaummijut niviasiat atuKattagiamut angutinnut piusigiKattajanginnik sollu pinasuagiamut, amma nukappiat atuKattatillugit annait pinianninginnik sollu mitsugalaKattagiamut. SakKijâgesimajuk uKausik ilingajumut “gay” (annak piutsajuk annamik – angutik piutsajuk angutimmik tamanna asiujjiausimajuk, amma ilonnâgut, Kanuigijaulaungitut Kanutuinnak aippagenniKagiamut amma kinakkunenginnilu. PilukattauKattaningit annanut amma sugusinut KanuigijauKattalaungitut. Napvâtitsigiamut kamagijauKattaluttut taikkununga napvâtitsiKattalauttunut amma ilagenut, amma suguset KaikKujauKattaluttut amma paigijauKattatlutik nunalinnut. Tâvatuak, ilangit annait tapvainaulatlatuk aippatâKattagiaKalauttut katititaunikkut, aullatitauKattaluttut iniKagiamut angutimminut ilagijanginnilu amma Kangaulimmat, taimâlukak kamagijauKattasimajut. Ullumi ilangit annait nalunaisisimajut taimâtsainak atuKattaningit aippatâsonguKattagiamut katititaunikkut ilitagijautlutik uivisâlukattauKattanimut.

Takutitsinik imappiup akianimiunit isumagijanginnut pitjutigillugit angutet angajukKauniuKattaluttut amma annait angâtuinnaKattagiaKalauttut, amma Oppitut isumagiKattalauttangit aippagennimik takunnausingit, ammalugiallak asigiallait attuiKattalauttunut katingaKatigennimik Inulimânut, isumagijauvut tunitsisimanninginnik ullumiulittuk ajunnatunik piusigijaulittunik amma Kanuilugatik aippaKaKatigenniKalittut piusigijauKattalittunut.

TakuKatigennik imappiup akianimiunik sakKititsilaummijuk Kanuittusuatuinnanik Kaujimajausimangitunik aittunattunik amma Kanimmasinnik sollu taijanik syphilis amma puvallunik TB-nik. Asigiallait Kaujijausimajut sollu Kanimmaset pijakkumiusimangitogaluak, ulugianattumettillugit Inuit piungiluammetitauKattasimajut, amigatsilaummata akigattugiamut Kanimmasingalannik. Asiangutitsiniattumik Inuit inosigijanginnik amma nigikattajanginnik tamannauluasimajuk piungitumik attuisimmammijuk Inuit inosigijanginnik.

AullatitauKattaluttut ilinniaviliagiamut amma ullumi ilinniaviliattitauKattaluttut, sakKititsisimajut federal kavamakkut amma aulatautlutik uppinikkut katutjiKatigenik, ilinniatitsiKattaluttut maligatsalinnik amma kangunattunik ilinganiKajunut aippaKaKatigennimik. Ilagiallugu nutânut amma piungitunik piusiKatlutik takunnâgiamut aippaKaKattagennimik, unuttumaget ilinniavimmejut attutauKattaluttut upvalu uivisâlukattauKattasimajut amma pilukattauKattatlutik taikkununga ilinniavimmi suliaKattinut amma asinginnut ilinniavimmejunut. Tamakkua ilinniatitausimajut piusigijausimajut pilukânnimik amma uivisâlukattaunik unuttumagiukatauvuk piungitunik sakKititsisimajunut ilinniavet piusigisimajanginnik amma sungiutigijausimatuinnalittuk unuttumaginnut. SakKitlutik, asiujisimajut piujumik angajukKângusongugiamut, amma piungituningâk ilusiKasongutillugit sollu ejalukattomannik, tunitsijumik kajusinginnatumik pilukânnimik.

2 Iluani 2015, tainna Inuit kinakkutuinnanut Kanuittailinnimut kamajingita katingaKatigejut nalunaisilauttut aippaKaKattigennik Kanuittailinnimut atautsiulunilu sivullititaujalik.

Ullumiulittuk Pitagijangit

Tapvainak katingaKatigetitaunik, ilijaujut kangianimiut timikkut ejannik piusigijaujunut inosit-siaginnimut, Kaujimajaungit kavamait amma inosikKagiamut piusingit, nogiaKasimajut pigialla-viKalugatik, nogiamut inigijaunginnatunut, amma suliatSaKatsialugani ilinganiKajunut sitontili-uKattagiamut akilittausongulluni suliatSaKatsialugani tunitsilaummijuk sittutitausimangitunik isumakkut ânnitaulagijausimajunut kajusiutigijaunginnatumik kinguvânotlutik. Tâna sivullivi-nivininnit isumakkut ânnitaulukannik kajusinginnavuk sakKititsitlunik puttujumik pilukânnimik, ejalukattomannimik amma isumakkut Kanuittailinnimut uKumaittunik. IkKanattovuk tukisigiamut unuttumaget Inuit sanguKattavut talannatunut, ejalukannut amma pilukânnimik Kanuigasuangi-giamut tâikkununga sittutittausimangitunut isumakkut ânnilukattausimajunut.

Talannatuttomannik pitsaKalluni angijumik ulugianattumettisiKattavuk pitâgiamut taijamik Fetal Alcohol Spectrum Disorder (FASD), nutagamminik attuulukattauluni sakKititsigajattumik isumakkut, timikkut amma pivalliasiasongugiamut sugusinut. Tâna FASD akunga Inunnik isumagijauvuk tunitsiKattavuk pinginnalukaKattagiamut, ulugianattunik pigiamut amma upvalu attutausa-gaisongulluni aippaKalukaKatuinnasongugiamut/pilukânnimik. Sugusiuutlutik uivisâlukattausi-majut, inummaret uivisâlukattausimajut amma ilagenik pilukânnik napvâgajakkotut takunnâgiamut aippaKaKattagiamut piujumik isumagigasualugu, ajunnaKattavuk uKâlautiKagiamut aippaKa-Katigennimik sugusinginnut amma ilagennimik.

Piutigijangit inulimât avatingani Inuit ilaget amma nunalimat inigijangit kajusiutiKavuk attutau-lukasongugiamut uKumaitsanikkut ilinganiKajumik asiujinnimik imminek pigumaKattagiamut, piusituKait ejagijauKattajunut amma attutauKatatsimajunut. Tamanna asiujinnik sakKititsimavuk najuttiKagiamut Kaujimajausimangitunut inositsiagittotigasuanimut amma niKitâtsiliginimik. Inulimat avatinga ammalugiallak attutauKavuk piungitunik pisongungâKattagiamut amma Kanuittailinnimut piusiKagiamut amma ninniunimmut amma nâmmasiangitunik illuKagiamut amma ajutsanimmik.

Inuit, piluattumik inosuttut, ippiniasonguvut maggonik sollu ilikkusiKajut, amma pijugiutiKaga-jangit Inutuinnauninginnik takummata aulatsiangitumik amma kamatsiangitunik nunagi-janginni. Asiujinnik kinakkoninginnik namminik Inuit nalunaigutinginnik takummata aulatsian-gitunik amma kamatsiangitunik nunagijanginni. Asiujinnik kinakkoninginnik amma ilaKatluni ka-jusituinnatumik attuijunut katingaKatigetitaunnik tunitsiKattavuk unuttumaginnik ulugianat-tunik piusigijauKattajunut sakKititsiniatluni Inuit ulugianattumeniattilugit aittunattutâgiamut amma aukkut siammasonik aittunattutâgiamullu.

Unuttumaget taggamim nunalet mikijut Kaningitotlutik, ununnigijangit Inutuinnautlutik, ilon-nakasânginnik Kanuittailinnimut amma niKitâtsisijet ilinganiKaluattilugit kanginimiunit amma kamagijautillugit inutuinnaungitunut suliaKaKattatillugit Kaujimalugatik Inuttitut. IkKanattumag-iuvuk Kaujimagamut ununnigijangit Inuit nunagijangit kiggatuttuKattavuk kisiani atautsimut ânniasipvinut nunalimmiunik paitsijiKatlutik. Tautsenginnatlutik suliaKattingit, amma suliaKalu-atlaKattajut amma amigatsitlutik atuKattagialinginnik. SakKititsiniatluni, ajunnatoKattavut inosit-siagittotitsigasuanimut kiggatuttunik sakKititsiKattajunut sanagiamut sulijugijausonguKattagia-mut ilagennimik taikkununga Inutuinnanut. Kanuittailinnimut kiggatuttet pivitsaKatsiaKattan-gitut, piKappata, takunnâgiamut Kanuittailinnimut ilinniatitsigiamut amma sakKititsitailiKatta-giamut kamaluaKattamata pimagiujunut. Ânniasipvet takunnâtautuinnaKattajut Inutuinnanut sollu inigijautuinnatut aivigijausongutlutik kisiani Kanimajunut upvalu ânnialuatlatunut. Nunal-immiut aullaKattaglialet siKinimmut unuttumaginnut sunatuinnanut kamagijausonguKattagia-mut Kanuittailinnimut. Ilagiallugu amigatsijut ilikkusinnik amma uKausikkut nâmmasiattunik kig-gatotiKalugatik, unuttumaget Inuit itsiKattajut Kimaigiamut nunagijanginnik kamagijaugiamut Kanuittailinnimut tamannauluattuk piusigijauKattasimajunut sivungani Inuit aullatitauKatta-giaKalaummata siKinimmut ânniasiuuttaugiattuKattatlutik amma utilautsimalugatik. Aittunattut amma aukkut siammasonik aittunattut angijummagimmik piungitunik isumagijauKattamijut, amma unuttumaget Inuit ottutaugumaKattangit amma/upvalu kamagijaugumaKattangitut isumâlotiKaKattamata KaujimajauguKattalungimata amma mikijunik nunalinnetlutik. Unuttu-maget Inuit iniggajut siKinimmut nunalinnut ânniasiuuttaugiamut siunniuKattajut ilikkusikkut KuatsângaKattajut amma uKumaitsaKattajut napvâgiamut ilikkusikkut paigijausonguKattagiamut.

*Amigagijaujut
Kanuittailinnimut
kiggatotet, ilautillugit
Kanuittailinnimut
ilinniagutet,
ottugautet, amma
tapvainak kamagijau-
songugiamut,
tunitsiKattavut
puttunitsanik
aittunattutâgiamut
amma aukkut
siammasonik
aittunattunik.*

UKausingatigut 2001-imi Nunatsualimâmi Illuit Kaujisattaulaummata, Inuit iniKajut inulivatsuani nunanginni angillivallialittuk sukkajumik amma nukatlipângutlutik inulivatsuani nunaKakKâsimajuit katingaKatigetlutik. Ilonnâgut, Inuit kiggatuvut atautsimik nukatlipângutlutik amma suka-jonippângutlutik Canadami ilanginni, KikKanganetluni 23-nik jâriKajunut (kititsijet Canada-mi, 2016). Twenty per cent Inuit inugijangit iniKalittut silatâni Inuit Nunangani. Ilangit Inuit iniKajut inulivatsuani Kanuilugatik sungiutijut, asingit nanituinnâtlutik. Unuttumagingit kajusiutiKavut amigatsitlutik kamatsianimmik amma akikittunik illutâgunnangiumatlutik – tamanna angilligiat-tisijuk attutausagaisongugiamut illuKagunnaigiamut, ejalukattomannimik amma ilagengit uKumaitsautigiKattajangit. Amigagijaujut atuttausonut Inuit ilingajunut kiggatotinnik ilautillugit ilikkusikkut kamagijautsianikkut paigijaugiamut. Unuttumaget Inuit Kaujitsimajut mititau-gijauKattasimanninginnik atulimmata kiggatotinnik. Amigagijaujut nâmmatut suligijauKattajut, kiggatotet amma ikajotinnik tunitsijumik puttujunik ejalukattomannimik, kinakkutuinnanik aippaKaKatigennimik amma aullaigalatlullu timinginnik. Mânnakut Kaujisattausimajuk ilinga-jumut Inuit iniKajunut inulivatsuani ininginni Montréal-imi takulauttut “55% Nunavimmiut Inuit iniKajut Montréal-imi kenaujaliutsiaKattangit upvalu aniggaKangit. Imaillingagaluappat Inuit iniKajut 10%-iuvut NunaKakKâsimajujunut nunatsuangani, kiggatuvut 45%-et aniggaKangit NunaKakKâsimajuit inugit” (Savoie & Cornez, 2014, p. 15). Asia Kaujisattausimajuk omunga Kishigami (2014) napvâsimajuk aniggaKalugani amma suliatsaKangit Inuit annait Montréal-imi attutausaigaisot aippaKaKatigennikut, aittunattunut amma aukkut siammasonik aittunattunik, aittunattuKatigennikut amma pannaigutigijausimangitukkut pitsaKaliaKinnik.

Tamakkua piusituKait, ilikkuset, amma inulimânut isumagijaugialet nalunalungilak iluingajumut Inuit piniannigijaujuk aippaKaKatigennikut Kanuittailinnik kamagijaualligijaugialik. Isumagijau-lutik inulimânut Kaujimajaugettunut Kanuittailinnimut tungavigijauvuk kajusiutiKatsiagiamut atuliaKigiamut allatausimagettunut tugâgutet sivullititaugiaKajunut.

NinniuKattanak amma illuKatsianginik tunitsiKattavut uKumaitsanimmik, piungitumik isumakkut Kanuittailinnimik, ajunnatoKattavuk ilinniavimmegiamik, amma ilagennik pilukânnimik. Ilaget imminik pigunnasialuKattangit ikKanattunik uKâlaKattagiamut sugusinginnut, amma asianot-sigiamut Inuit illigijanginnik. Akitujualuit inogasuatuinnagiamut ajunnatumettisiKattavut pisisonguKattagiamut pitsatâttailigekkutinnik amma upvautigalannik piKutinik, angilligiat-tisijuk ulugianattumegiamut pitâgiamut aittunattunik amma aukkut siammasonik aittunattunik. Ajunnatosongummijuk tigumiagiamut niKitsianimmik, atuttaugiaKajumik ikilliumittisigiamut aki-gattugiamut aittunattunik amma Kanimmasigalannik. Ilinniagunnasialugatik ilonnâgut ikilliumi-titsiluni pivitsanik Inutuinnanut ilinniagiaKajanginnik amma KaujimagiaKajammunik sanasongu-giamut Kaujimalluni Kaujimatsialuni amma piujunik kajusiutinnik pitjutigillugit aippaKaKatigen-nimik. Taikkua takunnâjut isumakkut Kanuittailinnimut uKumaitsautinnik Kangaulimmat amigat-siKattajut sangijogasuagiamut amma isumakkut puttujummegiamut aukâgasuatuinnaluni aippaKaKatigenniKagiamut amma pilukânnimik. Amigatsilutik kamatsianikkut amma kamagi-jautsianikkut, piluattumik taikkununga annanut amma sugusinut, ikilliumittisiKattajut pinian-nigisonginnik, puttusivalliatitsiKattajuk attutautsaigaisongugiamut uivisâlukattaunimmik amma ulugianattumegiamut aittunattutâgiamut amma aukkut siammasonik aittunattutâgiamut, ammalu angilligiat-tisijuk pigiallaviKalugani amma kangusotiKallunillu. Amigagijaujut Kanuittailinnimut kiggatotet, ilautillugit Kanuittailinnimut ilinniagutet, ottugautet, amma tapvainak kamagijausongugiamut, tunitsiKattavut puttunitsanik aittunattutâgiamut amma aukkut siammasonik aittunattunik. Tamakkua tâvatuak ikittutuinnait ottotet attuiKattajut Kanuit-tailinnimut ilinganiKatigejut, sakKititsijuk unuttumaginnik (amma ilangani takutsaungit) apomautet piunutsautigijausot Inuit aippaKaKatigennimik Kanuittailigasuagiamut.

Inuit AippaKaKatigennimik Kanuittailinnimut Pitjutigijaujut

AippaKaKatigennimik unuttumaginnik atjigengitunik ilinganiKavut; ottotigillugit, kinakkoningit, timikkut takutsauningit, aippaKasongugiamut pigutsanik (piguvallianik), Kanutuinnak atuKatta-giamik aippaKaKatigennimik, nalligusunnimik iligenimmik, pitsaKannik amma napvânik, aippaKasimalluni amma pitsatâsongugiamut pitagijangit aittunattunik amma piusigijanginnik, amma pigumaKattagiamut amma ittuguvallianik. IlauKatausimajut taikani Inuit aippaKaKatta-giamut Kanuittailinnimut katimajunut nalunaitsilauttut ukuninga isumâlotigijaujunik upvalu uKumaittunik ilautitsijumik Inuit aippaKaKatigennimik Kanimmasinik-Kanuittailinnimut:

- Amigagijaujut Kaujigatsait amma Kaujimajaujut
- Sugusinik Uivisâlukattaunik
- NipaKanginik, kangusunnik amma tamatauKattajut ilinganiKajunut aippaKaKattagiamut Kanuittailinnimut pitjutigijaujunik
- Uivisâlukannik amma amigagijauKattajut angisimagiamut
- Itluigusunnik amma asianik apvialukannik ilegengujunut
- Pannaigutigijausimangitut inosuttoluni pitsaKaliaKinnik
- Piujongitunik napvâtitsiKattanik atuttauKattajut
- Taimâlukak pijausimalluni aippaKalukannikut
- AippaKasimalluni aittunattutâlluni amma aukkut siamasonik aittunattunik

Ikittunik Inuit-ilinganiKajunut kitittausimajunik amigagijaujut Kaujigatsanik atuinnaununut ilingajunut aippaKaKatigennimik Kanuittailinnimut Kaujimajaujunut, piusigijauKattajunut, ilusigijauKattajunut, amma sakKiKattajunut amma ilinganiKajunut ununnigijanginnik aittunattutâjunut amma aukkut siammasonik aittunattunik. Tamakkua Kaujimajaungimata, ajunnatummagiuvuk sakKititsigiamut atuniKatsiamagijunik Kanimmasinik sakKititsitailigiamut amma nukKangattisigiamut atuttausonik amma Kimiggusongullugit attutaujunut uvagut piggautigigasujavuttinut. Tâvatuak, pitaKavugut Kaujimajaugettinut ilanginni pitjutaujunut.

Tânna chlamydia ununnigijangit Nunavummit (nani 85 per cent inugijangit Inutuinnauvut) ungatâni 14 kitigiallalogit nunatsualimâmi, amma gonorrhoea ununnigijangit ungatâni 50 kitigiallalogu nunatsualimânevuk (PHAC, 2010).

Atjigilungitangit asinginnik inulimânik katingaKatigejunut, ungatâni apvanganik Inuit HIV aittunattuit asianut tunijauKattavut angutet angutinneKattamata amma annait annaneKattamata (54.6 per cent), malillugu aittunattutâKattajut ejalukattomannikut (22.7 per cent) amma angutet angutinneKattajut aippaKaKatigetlutik (13.6 per cent). Ungatânituinnaq one-quarter (27.3 per cent) ilonnanginnit Kaujimajauvut akungani annanik, amma inosuttunik (akungani 15 amma 29 jârilinnut)kiggatuvuk on-quarter-kasâmmik ilonnanginnik KaujijauKattajunut (22.7 per cent) (PHAC, 2014).

Kanitangani ataatsimik sitamanit (27 per cent) Inuit annait Nunavummi Kaujimajauvut atusiman-ninginnik pigumasimangikalualutik aippaKaKatigettitauKattavut [uivisâlukattaunik] as amma inummaret (Galoway & Saudny, 2012).

Ununnigijangit mautikkunut KaujititauKattajut ilagengujut pilukâjunut Nunavummi imailingavuk 10 kitigiallalogu taikkununga Canadamit iluingaluni (Ibrahim & Burczycka, 2015).

Kaujijausimajut uivisâlukannik imailingasimavuk 1.5 kitigiallalogu puttujosimajuk, pimmagittut uivisâlukannik imailingasimavuk magguitilluni puttujosimavuk, amma inuannisimannik Kanitanganettiluni pingasunut kitigiallalogu puttujosimavuk Inuit nunagijanginnik nanituinnak atuKattajunut talannatunik (Wood, 2011). Nanituinnak Inuit Nunangani, 82 per cent taikkununga pasijausimajunut inuannisimannimik ilautitsisimavuk talannatunik (Charron, Penney, & Sénécal, 2010).

Nunavut inosuttut pitsaKajut ununnigijangit (annanut akungani 14 amma 19 jârilinnut) ungatânevuk 11 kitigiallalogut nunatsualimâmi ununnigijuk, amma puttugiasimajuk 14 per cent akungani 2009 amma 2013 (kititsiligijet Canadami, 2016a). Kaujisattausimajuk Nunavimmi Kaujisimajuk one-third (36%) Inuit annait atusimajut aippaminik pijausimajunut ataatsimillonet takimi jâringani malillugu napvâsimagennimik nutagammik (Fortin et al., 2015).

Taikkunangat 1,500 Inuit annait Montréal-imi, 500 isumagijauvut attutausagaisot (Kishigami, 2014). katingaKatigettilugit attuijut inulimânik Kaujimajaugettet Kanuittailinnimut amma sakKititsiKattamijuk puttujunik ulugianattumegiamut amma attutausagaisongugiamut ilanginnut Inutuinnanut. Taikkua atujut ninniuKatigennimik, kenaujaliutsiangitunut, isumakkut Kanuittailinnimut pitjutiKajut amma/upvalu ilagennimik pilukaKattaninimik iniKalungitut aippaKaKattanimmik Kanuittailinnimut sivullititsigiamut. Amigagijaujut aippaKaKatigennimik Kanuigasuangigiamut Kangaulimmat kiggatuttisiKattavut katingatillugit apomautigijauliaKiKattajunut iluani Inuit nunagijanginni.

Inuit Aippakakatigennimik Kanuittailinnimut Tugâgutik

Pigumajaujuk Tugâgutimmit

UKâlautiKasongugiamut tukisinatsiatumik Inuit ilaukKulugit sanagiamut, sakKititsigiamut amma Kimiggugiamut ilikkusikkut amma uKausikkut ilinganiKatsiajunut Kaujimajaukkulugu, nunalet piniannet, sakKititsitailisonik suliansanik amma Kanuittailinnimut kiggatotinnik pivitsaKattisi-niattumik ilonnanginnik Inutuinnanut aippaKaKatigennik Kanuikkunagit inosingita nâllugu.

Takunnâtaujuk

Takunnâjavut Kanuingitumik Inuit AippaKaKatigennimik ilautitsivuk:

- Piujunik timikkut takutsaunimmik
- Kanuingitumik ilagenimmik
- Kaujimalluni
- PiutsaKattani amma nalligusunnimik
- Isumakkut Kanuittailinnimik
- Imminik-piutsaKattani
- Imminik-pitsiagumaKattani
- Nalunangitumik KaujimaKatigennik
- AngiutiKaKattaluni aippaKaKattaluni
- kamatsiatumik aippaKaKattaluni
- Sivullivininnit ullumimut KaujimaKatigennik
- LGBTQQ piujunik

Takunnausigijavut Kanuingitumik Inuit aippaKaKatigennik piKattavut sugusiunnitunik ittonim-minut, amma ilautitsivuk unuttumaginnik atjigengitunik atuttauKattasimajunut amma nalunait-sijuk Inunnik. Suguset pigutsajut piujumik ippiniagiamut pitjutigillugit timinginnik amma apvi-ataulungit kinakkoninginnik, nigugutigijavut pitjutigillugit aippaKaKatigennik nalunaigu-tinginnik, amma attatauKattajut ilagenimmik pilukânnimik amma uivisâlukattaunimmik. Inosuttut tasiuttauKattavut pigutsanimminik amma inosuttoliaKilimmata, pijugiutiKajut amma ippiniaKat-tajut pisongunninginnik, amma Kaujimatsiatlutik kajusiutiliusongujut pitjutigillugit aippaKa-songuKattagiamut. InumariuliaKitainnatut sangiyoKattavut sakKititsigiamut inosiKatsiagiamut, pilukagumaKattangitut iligenimmik amma imminik paitsiKattavut aittunattutâtailigiamut amma aukkut siammasonik aittunattutâtailigiamut. AngajukKânguliaKiKattavut ippinialippata pait-sisongunninginnik amma pigutsaisongunninginnik kingulliginiattatinik. Inummaret Kanutuinnak pisongujut pigumajanginnik atusongugiamut aippaKagumasongulluni Kangatuinnak inosigi-janginnut. InutuKait atuKatigeKattajut Kaujimajanginnik Kanuittailinnimut aippaKaKatigennimik amma Inuit illigijanginnik.

91919

Piniannigijavut piunitsautitsigiamut Inuit aippaKaKatigennik Kanuittailigiamut tasiugiattaavut Inuit inulimânut illigijaujunut.

Pijitsirniq: kiggatotet asinnut amma sivukkatinnut	Utjittuttaunik amma ilinniatitsinik piujunik amma piusigijauKattajut isumagillugu aippaKaKatigennimik Kanuittailinnimut amma aippaKaKattaluni Kanutuinnak piKattagiamut
Aajiiqatigiinni: Ikajuttigennik amma angisimannik	Ilaget amma nunalet sangijonningit-ilinganiKajut piniannigijaujut "pigutsaigiamut pisongujumik sugusimmik"
Pilimmaksarniq: Sanijonnik	Sangijottisinnik Inutuinnanik itlukkijâgiamut aippaKaKatigennimik amma piguma-Kattajanginnik kajusiutiliusongugiamut KaujimajauKulugu aippaKaKattanimmik Kanuingininganik
Piliriqatigiinni: SuliaKaKatigennik piujogasuatuinngiamut	SuliaKaKatigennik nunatsualimâmi, nunakKatigengitumi amma nunalinni piunitsautigasuallugit Inuit aippaKaKatigennik Kanuittailinnimut
Qanuqtuurunnarniq: Isumakktujolluni amma Kanutuinnak pisongulluni	Atulluni ânninattunik ikilliumittisisonik amma isumakktu-Kaujimajaujunut pinianniKalluni uvagut aippaKaKatigennik Kanuittailinnimut ilinniagatsanik amma suliangujunik amma sanavallialuni sakKijâgettunut sulitsiaKottunik atuttausonik
Avatittinnik Kamatsiarniq: Avatikkut Kanuittailinnimut	Atulluni sulitsiatunik Inuit piniannigijausonik ilingajumut aippaKaKatigennimik Kanuittailinnimik

Inulimânut Kaujimajaugettut ilingajumut AippaKaKattanimmik Kanuittailinnimut

Sulitsiatumik pinianniKalluni Inositsiagittotitsigasuanik amma Kanuittailinnimut ilitagijaugialik amma kamagijaugialik inulimânut Kaujimajaugettunut Inuit inosiginnut amma Kaujimajaugettut angijummagimmik ataKatigevut. Tâna inulimânut Kaujimajaugettuk aippaKaKatigennikut Kanuittailinnimut ilautitsivuk:

- Illulittânik
- Akigijangit inogasuatuinnagiamut amma niKitsaKatsianik
- Ilinnianik
- Isumakktu Kanuittailinnimut
- Kamatsianik amma paigijautsianik (takunnâlualluni pilukattauKattajunut annanut amma sugusinut)
- Sivullivinimmit ullumiulittut isumakktu uKumaitsanik
- Ejalukait
- kinakkoningit
- Kanuittailinnimut kiggatotet
- KaujimausigijauKattajut amma mitautiKannik

IPuituutat 7muat 1appPAPAPttPmai
APmuattPakammalut iPtalPmmi
Novembera 8-10, 2016

Nunatsualimami Aittunattut
aukkulu Siammasot
Aittunattut NunaKakKasimajuit
IlauKataujut katimannik
Februar 1-2, 2017

Nunatsualimami Aittunattunik
aukkulu Siamasot Aittunattuk
IlauKataujut katimannik
Februar 23-24, 2017

Silatsuami AIDS Ullunga
Decempera 1, 2016

Nunatsualimami Inuit katimajin-
git Kanuittailinimut katimannik
Februar 6-7, 2017

Tugâgutet Sivulliutitaugialet

NajuttiKatsiavugut tapvanaik amma akuni pinianniKagiamut ukununga sivulliutitaugiaKajunut:

1. Pivalliatillugit Inuit aippaKaKatigennimik Kanuittailinnimut ilinniagutinnik
2. kamagillugit ejalukattomaKattajunut amma puttujunik ulugianattumejunut piusigijauKattajunut
3. Ikiliiumittillugit uivisâlukannimik
4. SakKititaillillugit aippaKasimalluni aittunattunik amma aukkut siamasonik aittunattunik
5. Sangilivalliatillugit isumakkut Kanuittailinnimik amma isumakkut ânnitausimajunut-Kaujimagettunut ikajotinnik.
6. Pivallialugit Inutuinnanut-ilinganiKatsiajunut amma kamaginginnalugit

Kamatsiagasualluta angutiumagiamut sakKigajattunut tâkkununga sivulliutitaujunut, sakKi-jânginnaniattunut kenaujatsanik ilinganiattumut Inuit katutjiKatigenginnut amma nunalet katutjiKatigenginnut atuinnauKullugit amma ikajuttauKullugit ilonnainut kavamanut amma ikajuttigeKattajunut.

Sanavalliagutigillugit tâkkununga tugâgutet sivulliutitaujunut, Inuit katimajitsait iluanut Nunatsualimâmi NunaKakKâsimajuit Aittunattunik amma Aukkut Siammasonik Aittunattunik Ilagengujunut katimattinut ikajuttigellutik tâkkununga Nunatsualimâmi NunaKakKâsimajuit Kanuittailinnimut pivalliagiamut Inutuinnanut-ilinganiKatsiajunik sivulliutitaugiaKajunut piniannisanik tunijaukKulugit tâkkununga Nunatsualimâmi Aittunattunik amma Aukkut Siammasonik Aittunattunik katimatsuagajattunut, ilautillugit:

1. Angillivallialugit atuttausongunginnaniattunik ikajotitsanik sakKititsigiamut Inuit AippaKaKattagiamut Kanuittailinnimut Kaujimavigijausongunginnaniattumik Kaujimanginnaniammata Inuit nunakKatigengitut, kavamait amma IlauKataujut atuKatigesonguKattaniammata Kaujimajajunik, sulitsiatunik atuttausonik amma ikajuttigesonguniammata.
2. AngillivalliaKullugit atuttausot ilikkusikkut atuniKatsiatunik, puttujunik piujunik Kanuittailinnimut paitsigiamut tâkkutigona ukununga piniannisanik:
 - a. Sanallutik nunalimmi tamânennginnaniattumik ikajullugit nunalimmi Kanuittailinnimut paitsijinnik amma kiggatotinnik amma apvitattinik paitsijinnik ilagengujunik sakKititsiKullugit aippaKaKattagiamut Kanuittailinnimut ilinniagatsanik, ottugattausonik, ikajuttisagijaugajattunut, ilinniagatsanik angajukKânik, ulapitsainikkut katimautigatsanik amma ilannânit ilannânut suliajigajausonillu.

- b. Ikajullugit sangijumik Inuit Inositsiagittotitsigasuannimut Inununut atuttausonik suliaKattisanik nunalimmi tamânenginnaniattumik amma pivalliatillugi Kittaingannatumik ilinganiattumut Inutuinnanut tamânenginnaniattunut Kanuittailinnimut suliatatâKullugit.
 - c. sakKititsiluni amma atuliaKittisigiamut Inuit Ilikkuset pisongugiamut ilinniagatsanikk ilonnainut Kanuittailinnimut paitsiKattajunut amma kiggatuKattajunut nanituinnak Inuit Nunanginni sanagiamut imminik atusongugiamullu ilinniasimajanginnik. Tugâgutinga sangijottisigiamut Inuit suliaKattinik amma angillivalliatitsigiamut Kanuittailinnimut paitsiKattajunut suliaKattinik iniKakKoninginnik ippiniasonguniammata nunalinni, ammalu piunitsautigasuaKkulugit ilonnâgut piusigijanginnik paitsisongugiamut.
 - d. Tigullugit amma atullugit sunatuinnanik paitsisonguKattagiamut Kanutuinnak atuttausomik tasiugiattiuniammat Inuit-amma Aittunattunik amma Aukkut Siammasonik Aittunattunik-nalunaitsialugit pigumajaujunik, amma anginigijangit sakKijunik.
 - e. Kamatsialutik ilonnatik paitsiKattajut isumakkut ânnitausimajut-KaujimajautsiaKullugit amma tunitsiKullugit ulapitsainimmik.
 - f. SuliaKaKatiKallutik Inuit nunakKatigengitunik amma kavamakkunik pivalliatitsigiamut angijummik kiggatotitsanik atuttausonik kamatsialutik malitsiataunginnaniattumut amma piusigijaugajattunut atuttausonguniammat nanituinnak ilonnanginnik Inuit nunagijanginni.
3. Pisillutik Inutuinnanut-ilinganiKajunut sakKititsitailitsisonik piniannisanik piusiumittisiniattumik KinijaKattajunut paigijaugiamut ilautillugit ottotigatsait amma kamagijaugutigijausonik. Tâna suliajigausok imâk angillivallialugit ilikkusinikkut ilinganiKatsiatunik KaujimajauKkulugit amma inulimânut pisijaugajattunut pigiasittausonik. Atuttausongunginnagialet paigijaugiamut, kamagijaugiamut amma ikajullugit angillivallianiammata sollu sakKititsitailisonik pinianninik.
 4. Angillivallialugit piusijaujut amma sakKijânginnaKullugit kenaujatsait suliatanut ilinganiKajunut Inutuinnanut amma Aittunattunik amma Aukkuat Siammasonik Aittunattunik-ilinganiKaluattunut pitjutigijaujunut.
 5. SakKititsiluni puttujunik-First Nations, Inuit amma Métis uKautjigijajet katimajitsanik/ suliaKaKatigegajattunik amma kinakkutuinnanut Kanuittailinnimut katutjiKatiget Canadami, nâmmasiattumik nunaKakKâsimajunik kiggatuttiKallutik kajusiutigijaugin-nasonguniammat amma sulijugitsiatumik ikajuttigellutik maligatsanut amma suliajajau-gajattunut ilinganiKajunut sakKittisitailigiamut Aittunattunik amma Aukkut siammasonik Aittunattunik amma piunitsautigasuaKkulugit kinakkutuinnait inosigijanginnit.
 6. Angillivallialugit Inutuinnanut-ilinganiKajunut Kaujisanninik amma kamagijaunginnagajattunut.
 7. Kamagillugit inulimânut Kaujimajaugettunut ilingajumut Inuit Kanuittailinnimut suliaKaKatigennikut ikajuttigejunut nanituinnak pitsatuniKajunut amma suliaKapvinut.
 8. Sangilivallialugit isumakkut ânniKattajunut-Kaujimalluni isumakkut Kanuittailinnimut amma ulapitsainikkut kiggatotinnik amma ikajotinnik.
 9. Isumagillugit inosuttut amma tapvainak piguvallialimmat Inuit inuKutigijanginni, kamagitsialugit Inuit inosuttugijangit ilinganiKatsiatunut Aittunattunik amma Aukkut Siammasonik Aittunattunik suliatat amma ikajotet atuinnaKullugit ilonnanginnik nunakKatigengituni.
 10. AngillivalliaKullugit pigiasittausonik pitsatuniKattisiniattumik amma ikajugajattumik angutinnik utittisinikkut pijugiutigigajattanginnik amma kinakkoninginnik, imâk (ottotillugu) utittisilluni ilauKataugiamut piusituKait pinianninik sollu pinasuannikut amma pikKujillugit atâtaujut pinianniKaluakKuKattalugit angajukKânguKataugiamut.

Tugâgutik Sivulluititaujuk 1:PivalliaKullugit Inuit AippaKaKattagiamut Kanuittailinnimut Ilinniagatsait

Inuit aippaKaKattagiamut Kanuittailinnimut ilinniagatsait atugialik illigijaujunik amma amman-gajunik sakKijâgesimajunut attutausimakKâgatik inulimânoliaKikKâgatik amma asianottaavalli-aKâgatik nunamit nunalinnut, Kujanâllugit pikkujauKattasimajunut ilagenimmik amma atuliaKil-lutik angilligiattausimajunik Kaujimajaulittunut atuinnaujunullu ullumi. Jârinut-ilinganiKatsia-junut aippaKaKatigennimik ilinniagatsanik sangilititsivallialangajuk niviatsianik nukappianillu itlukkijâsongugiamut timigijanginnut amma piunitsamik uKâlautiKasongugajattut pitjutigillugit uivisâlukannimik. Inosuttut tigumiagettut ilinganiKatsiatunut amma atuniKatsiatunut Kaujima-jammik amma ilisimajamminik ilauKatauluagajakKotut Kanuingitumik ilagenimmik amma angiu-tiKasonguKattagiamut aippaKaKatigennimik. Inummaret ilinnialuagajattut pitjutigillugit aippaKaKatigennimik Kanuittailinnimut pivalliaKullugit imminik Kanuingigiamut amma, ikajut-taulutik, itlukkijânsaugajattuk uKâlautiKasongugiamut sugusinginnut amma ingutakkunginnut pitjutigillugu aippaKaKatigennimik sakKititsinikkut nâmmasiatunuk Kaujigatsanik amma tasiu-gianimmik. Ittonitsait inummaret amma inutuKait ilauKataugajammijut tunitsinikkut ilikkusinnik Kaujimajaujunut amma ilauKataullutik sivullivininnut ullumiulittumut uKâlautiKallutik.

Pikkujaujut Piniannet	Nigiugijaujut SakKigajattut
Sanallutik uKumaittongitunik uKausiKa-junut atuttausonut ikajugiamut angajuk-Kânik uKâlaKatiKasonguniammata sugu-singinnut pitjutigillugit Kanuingigiamut aippaKatigennimik pitjutaujunut.	Piujut aippaKaKattagiamut Kanuittailinnimut ilinniagatsait amma tasiugiattsitsait aniggami.
SakKititsilutik angijunik, Inuit ilikkusinnut ilinganiKajunut, jârinut ilinganiKatsiatunu aippaKaKatigennimik Kanuittailinnimut ilinniagatsanik pigiasillutik Kindergarten-imit grade 12-imunut.	Suguset amma inosuttut pitaKallutik piunit-samik imminik takutsaunikkut, pisongugu-maKattagiamut, Kaujimausinnik amma ilinni-atausimajunik.
Pivalliatitsilutik kinakkutuinnanut Kaujima-jaukKujaujunut ilinganiKajumut uivisâlukat-taunimmik, atjigengitunik aippaKaKatigen-nik ilautillugit tajjamik LGBTQQ pitjutau-junut, kinakkoningit amma ilagenimmik annigijausonut.	Inulimânut ilautitautitsigiamut amma tigujausongulluni ilingajunut Inutuinanut atjigengi-tunik kinaunnginnut amma Kanutuinnak aippaKaKatigesongujunut.
Nalunaillugit amma ikajullugit Inuit sivukkatingit amma inosuttunik pinianniKa-songugiamut piujunik utjittutausongullunik amma uKâlattijunut.	Ilikkusikkut ilinganiKajunut aippaKaKatigen-nikut Kanuittailinnimut tusagatsanik ilin-ganiKajunut Inuit atujanginnik amma atuKat-tasimajanginnik.
Napvâlutik isumakKotujojunut angutigasu-allugit angutet amma nukappianik tusagat-sakut ilingajunut Kanuittailinnimut aippaKaKatigennimik.	Angutet amma nukappiat pinianniKallutik utjittutaugiamut namminik aippaKaKatigen-nik Kanuittailinnigijanginnik.
Atullutik Kanuittusuatuinnanik tusagat-saligijinnik (Facebook, Snapchat, Twitter, Kaujigatsanik Kangattavet, Nâlautet, tevenik, asigiallanillu.) tunitsiKattanik tusagatsanik.	Unuttumaginnik angutillugit, piluattumik in-osuttunut, ilingajunut aippaKaKatigennikut Kanuittailinnimut Kaujigatsanik.
Pikkujillugit inummaret amma inutuKanik atuKattatigenimmik Kaujimajanginnik ilau-tillugit amma sulijugijauullutillu piusiKallutik.	Sivullivinet ullumiulittuk uKâlaKatiKallutik ilautitsijumik ilinganiKajunut piusituKannik Kaujimajaujunut amma KaujimajaukKujau-junut Kanuikkunagit aippaKaKatigennimik.
Kamagitsialugit nunatsualimâmi tugâgutet amma pigiasittaugumajut ilinganiKajunut aippaKaKatigennimik Kanuittailinnimut ilinganiKagialet Inuit atugialinginnik amma sivulluititaugiaKajunut.	Maligatsait amma suliangujut atuniKatsiatut ikajullugit Inuit aippaKaKatigennik Kanuit-tailinnimut.

Tugâgutik Sivullititaujut 2: kamagillugit ejalukannik pilukajunut amma Puttujumik Ulugianattut Piusigijaujut

Unuttumaginnik Inuit nunagijanginni, ejalukattomannik ilinganiKatsiavuk puttujumik pimmagit-tunik maligatsanik siKumitsiKattanimmuk, ilautitsivuk uivisâlukannik, takuKatigetlutik pilukainnik amma nalligusuKatigetlutik aippagenut pilukânnimik. Kinatuinnak ejalukattomasimajuk upvalu talannattuttomasijuk ilauKatauluagajattut ulugianattumik piusiKagiamut angillitigiattisigajattumik aittunattutâgiamut amma aukkut siammasonik aittunattutâgiamut. Inuit ikajuttauluagajattuk anginitsamik Kaujimallutik pigiasipvigisimajajunut amma atusongullutillu tamâgennik nunalinni ilinganiKajunut amma nunalimmi uKautjigijajiKallutik amma ikajuttaulutillu. IkKanattumagiuvuk atugiamut ânnitailigekkutinnik pinianninik ikilliumittisilangajumik piKattagiamut imiKattagia-mullu, amma paitsiutigillugit tamâgennik ejalukattomaKattajunut amma taikkununga attutau-Kattajunut ejalukattomaKattajunut.

PikKujaujut Piniannet	Nigiugijaujut SakKigajattut
KaujimajaukKulugit ilinganiKajunut akungani sittutittausimangitunut isumakkut ânnisimajut, talannatut amma ejalukannik pilukânnik, amma Kanuijunut aippaKaKatigennimik.	Anginitsamik tukisillutik pitjutigillugit summat pigumaKattamangâmmik aippaKagumaKaKattagiamut amma piusiKagiamut Kattajunut.
SakKititsilutik talannatunik atuluka-Kattanimmuk uKautjigijattauluni amma ikajuttauluni atunik nunalinni amma sakKititsilutik nunalimmi ikajuttaulutik taggami.	Ikilliumittilugit talannatunik pilukânnimik.
Pigumammangâmmik apigillugit ilagenut ikajuttaulugit ilonnganginni talannatunik pilukaKattajunut ikajotet sulianguKattajunut.	Unutsiumittilugit atuinnaugut ikajotet ilagengujunut attutausimajunut talannatunut.
Ilillugit ânninikkut ikilliumittisisonik tugâgutinnik ikilliumittisigiamut talannatunik amma ejalukannik, amma asigiallanik tugâgutinnik ikilliumittisigasuallugit imittaililuagiamut amma ejalukattomat-taililuagiamut amma sakKititsiluni kamatsiatumik avatimmik amma ikajotinnik imigasimaligepata.	Ikilliumittilugit piungit sakKiKattajunut talannatunit.
SakKittisiluni Kimâpvinik taikkununga attutausimajunut talannatunit.	Ikilliumittisinnik isumakkut ânnitausimannik amma pijausimajunut.
Kamagitsialugit taikkua nunatsualimâmi tugâgutingit amma pigiasittaugumajut ilinganiKatsiagialet talannatunik amma ilinganiKatsialutillu Inuit atugialinginnik amma sivullititaugiaKajunut.	Maligatsait amma suliangujut atuniKaluattut pigumajunut ikilliumittisigiamut talannatunik.

*Amigagijaujut
Kanuittailinnimut
kiggatotet, ilautillugit
Kanuittailinnimut
ilinniagutet,
ottugautet, amma
tapvainak kamagijau-
songugiamut,
tunitsiKattavut
puttunitsanik
aittunattutâgiamut
amma aukkut
siammasonik
aittunattunik.*

Tugâgutik Sivullititaugialik 3:Ikiliiumittisinnik Uivisâlukannimik

UivisâluKattanik sakKiluaKattavut isumakkut ânnitausimannimut, amma tunitsiKattavut sivul-
livininnit ullumimut sakKinginnaniattumik pilukânniminik amma piungitunik inosiKagiamut
piusigijauKattajunut. Sugusiutluni uivisâlukattausimannimut inosimminut attuinginnaniattut
ajunnatonitsaunialluni piujumik inosiKagasuagiamut annigijaugajattunut amma katingaKatiget-
tisiKattavuk nipaKagunnainimmik amma kangusinnimik. Uivisâlukattausimajut atuKattavut
timikkut, tannikut, isumakkut amma uppinnikkut ânneKattanimmik, sakKititsisomik anginitsamik
sangijogunnainimmik, kappiasunnimik amma KongaKattanimmik, sanajumik Kanuijunik ilagen-
immik ajunnatotitsiKattajumik. Ilonnata kamagiaKavugut suguset paitsisiagiamut pilukattau-
Kunnagit, amma kamatsialuta taikkua pilukaKattajut pasijaugialet ataatsikut ikajuttaulutillu.
Anginitsamik Kaujimagamut, ilinniagiamut amma ikajotet atuttaugialet suliaKautigigasullugit
ânnitausimajunut isumakkut, nukKatitaugialik pilukânnik amma angajukKât atuniKatsialuagialet.

PikKujaujut Piniannet	Nigiugijaujut SakKigajattut
KaujimajaukKulugit ilinganiKajut akungani sugusinik uivisâlukasimajut, sittuttitausimangit isumakkut ânnitausimajut amma uivisâlukannik.	Anginitsamik tukisillutik pitjutigillugit attuiKattajunut aippaKaKattagiamut piusigijauKattajunut amma inosigijauKattajut amma atuiKattaningit.
SakKititailillugit amma apvialiaKilluni uivisâlukajunut, amma kamagitsialugit ilinganiKatsiajunut ikajotet atuinnaunajunut taikkununga uivisâlukattauKattajunut amma uivisâlukaKattajunut.	Ikiliiumittillugit sugusiutlutik isumakkut ânnitausimajut.
Kaujisallutik Nunatsualimâmi amma nunakKatigengituni angillitigiattisilangajumik tukisiluagiamut uivisâlukannimik iluani Inuit nunagijanginni.	Suliangujut amma apviagutet piunitsamik piKutilet sakKititsitailigiamut amma ulapitsautigigiangit uivisâlukannimik.
PikKujillugit piunitsanik maligatsanik amma kiusagaisongugiamut uivisâlukattajunut amma KaujimattisikKujiKattaluni, amma ikajullugit angillivalliajumik numarangit ikajotet amma atuniKatsiatunik kamagijaugiamut atuinnautitajunut taikkununga attutausimajunut amma maligatsanik siKumitsisimajunut.	Ununnigijangit pijausimajut ikajuttaulullutik, amma maligatsanik siKumitsisimajut pasijaugialet amma kamagijausongullutik; ilonnâgut ikiliiumittillugit pilukâgutet.
Piunitsautillugit atusongugiamut ilikkusinnik kamagijautsiatunik ânniasiuKattajut kiggatotingit taikkununga omajunut uivisâlukattausimajunut.	Ununnisait omajut itlukkijâllutik atugiamut ânniasit kiggatotinginnik.
Sangilivalliatillugit sakKititsitailigiamut uKautjigijajet ilingajumut uivisâlukannimik.	Ikiliiumijuk uivisâlukannik.

Tugâgutik Sivullititaugialik 4:SakKititsitailinnik AippaKaKattiginnik Aittunattunik amma Aukkut Siammasonik Aittunattunik

AtuniKatsiajuk piniannet aippaKaKatigennik Kanuittailinnimut ilinniagutet, ejalukattomannik amma uivisâlukanik angijumik ikilliumittisiniattut Aittunattunik amma Aukkut Siammasonik Aittunattunik, sulikajusiutiKagiaKagivuk Kaujimajaunginnaniattunut, ilinniagutet amma ottugattausot ilingajumut amma kamagijaugiamut sivullititaugialik aittunattunik/Kanimmasinnik sollu tajjanik chlamydia, gonorrhoea, syphilis, HIV, HPV (human papillomavirus), amma hepatitis C. Kaujimajaugaluappata 22-nik HIV-Kajunut iluani Inuit akungani, isumâlotiKattuKavuk Kangatuinnak HIV uKumaigijauliaKigajanninganik taggami. Puttujonninga nutagattâjut amma siammajut aittunattut nanituinnak Inuit nunanginni uvattinik uKavuk kamatsiangitut aippaKaKatigejut aippagingitamminik sakKijâvuk. Kaujimagegatta HIV sak-KiluaKattajut aippaKaKatigeKattajunut aippagingitamminik akunga Inutuinnani, tâna isumâlotigijajaujuk Kaujimajautsiatuk. Tâna angillivalliajuk numaranga Inuit iniggaKattajut akungani taggamit siKin-immut, amma unuttumaget numarangit siKinimmiut suliaKattet amma niugguKattajut taggaliaKattajut, isumâlotigijaummijuk isumagillug angillivalliajattut asianut tunitsigiamut aittunattunik amma aukkut siammasonik aittunattunik. Ammalugiallak, ikKanattogivut Kaujimajiamut HIV angijummagimmik ulugianattovuk ouvullialiaKigiamut TB-mik, puttujommat iluani Inuit nunagijanginni. AittunattuKatigenik puvalunimmut tunitsigajattunik pivalliajutKagiamut HIV-nik amma AIDS-ngunigâttajumik, amma sakKititsigajattuk uKumaitsanimmik kamagijaugasuagiamut atuttuKatigegiaKammata ejait atautsikut. Nalunalungilak kajusiutigijaugialik aippaKaKatigennik Kanuittailinnimut ilinniatsigiamut. Inuit Kanutuinnak jârilet pitâgialet ilinganiKatsiajunut, Iltuatsataungitunik, ilikkusikkut kamagijautsiatunik amma siammataugiaKangitunik atusongugiamut Kaujigatsanik amma piusitsanik sakKititsitailigiamut tunitsiKattagiamut aittunattunik amma aukkut siammasonik aittunattunik. Pisimalluni ilikkusikkut takunnausingatigut, KaujimajauKattajut kamagijaugialik Inuit itlukkijâluaKattaniammata ottugattausongugiamut amma atusonguKattagiamut kamagijaugutinnik ilingajunut aittunattunik amma aukkut siammasonik aittunattunik.

Inuit Kanutuinnak jârilet pitâgialet ilinganiKatsiajunut, Iltuatsataungitunik, ilikkusikkut kamagijautsiatunik amma siammataugiaKangitunik atusongugiamut Kaujigatsanik amma piusitsanik sakKititsitailigiamut tunitsiKattagiamut aittunattunik amma aukkut siammasonik aittunattunik.

PikKujajut Piniannet	Nigiugijajut SakKigajattut
KaujimajauKulugit ilinganiKajunut akunga amigajajunut imminik piutsaKattagiamut, kinakkoningit atjigengitigijunut, piujongitunik ilagenimmik amma Aittunattut amma Aukkut Siammasot Aittunattut.	Inuit tukisijut ilinganiKajunut attuiKattajunut aippaKagumaKattagiamut piusigijanginnik amma ilusigijanginnik.
Kajusiutigillugit ilinniagutet amma Kaujimajajunik tigusillugillu amma sakKititsitailigiamut Aittunattut amma Aukkut Siammasot Aittunattut, piluattumik HIV (amma KanimmasiKatiKalluni Puvalunimmik), Hepatitis C, HPV (ilautillugu KaujimajauKujauilluni HPV vaccine uptake), gonorrhoea, syphilis amma chlamydia atullutik nutânik amma piluangujunik piniannigijausonik.	Immigolingajut Kaujimajut ikilliumittisigiamut imminik ulugianattumegiamut pitâgiamut Aittunattut amma Aukkut Siammasot Aittunattunik.
Ikilliumittisilluni KaujimajauKattajunut amma kapiasotinnik ilinganiKajunut Aittunattut amma Aukkut Siammasot Aittunattut.	Immigolingajut ottugaluagajattut kamatsianimmik aippaKaKattagiamut, sakKititaililluni siammatausigiamut aittunattunik amma aukkut siammasonik aittunattunik, amma ottugattaulluni amma kamagijaullunillu.
Kamagitsialugit kamagijaugiattusimajut siammatauk-Kunagit, Kaujimajaugumangitunut amma sulijugillugit ilonnanginnik atujanginnik ottugattaullippata amma kamagijaullippata.	Angillivallialugit ottugautingit amma kamagijauningit.
Atullagiallet ilikkusikkut ilinganiKajunut ilinniatsigiamut ilonnanginnik paitsijiuKattajunut amma Inositsiagittotit-sigasuanimut ilinniatsijujunut.	Kamagijaugiattusimajut ippiniavut ilikkusikkut Kanuingininginnik kamagijaugiamut aippaKa-Katigennik Kanuittailinnimut paigijaugiamut.
Pivalliatitsilutik, atuliaKittisillutik amma Kimiggulugit Inuit ilinganiKatsiajunut nunalimmi Kanuittailinnimut piusinginnik sakKititsitailigiamut, ottugattaugiamut amma kamagijaugiamut tâpsumunga Aittunattunut amma Aukkut Siammasot Aittunattunullu.	Suliangujut amma kiggatotet atuniKatsiaKullugit Inutuinnat.
PiKujillugit ânniasietet amma ânniasipuvpinik kamanginna-KattaKullugit aittunattunik amma Kanimmasinnik.	Anginitsaugajattut Kaujijajut amma tapvainak kamagijausonguniattulugit Aittunattut amma Aukkut Siammasot Aittunattunullu.
Kamatsialutik ilonnâgut kiggatuttiKatillugit Inutuinnanik iluani federal, prâvinsikkut amma nunani Aittunattut amma Aukkut Siammasot Aittunattut Kaujimajaugutinginnut amma uKautjigijajet timiKutinginnut.	Maligatsait, suliatitait amma kiggatotet atuniKatsiatumik kamallutik atuttaugiaKajunut amma sivullititaugiaKajunut Inutuinnat.

Tugāgutik Sivullititaugialik 5: Sangillivalliatillugu Isumakkut Kanuittailinnimut amma Isumakkut Ānnitausimajunut-Kaujimallutik Ikajotingit

Unuttumaget inulimānut amma Kanuittailinnimut pitjutaugut attuijunut Inutuinnanik ilinganiK-agajattut piusigijausimajunut pisimajumit tapvainakallak ilikkusikkut petsiviusimajunut, inulimānut asiangusimajunut amma asiujjisimannikut imminik pigumaKattagiamut. Sittutittausimangitut, tamakkua atuttausimajut isumakkut ānnitausimajunut asianottaKattavut kinguvānut, sakKititsiniattumik Kanuingitumik piusinik amma piungitunik kamaliaKisongugiamut. Isumakkut Kanuittailinnimut angijummagimmik atuniKavuk Kanutsiak aippaKaKatigeniattuKaniammangāt inosinnut. Tamakkua angijummaget puiguttaugut atusongugiamut ilikkusinnik amma uKausinnik atuttisigialik uKautjigianimmik amma kamagijausongugiamut suliatsanik iluani Inuit nunagijanginni. Nunammegiamik suliangujut amma ilikkusimmi pigutsataunik nunalinni suliangujut sakKititsijunik ilinniagatsanik amma ikajotinnik sakKititsimavuk kajusiutiKatsiasimajunik sanagiamut sangijonimmik amma ulapitsainimmik. Isummakut ānnitausimannik-Kaujimalluni ikajotet amma ānnitaititsigiamut piniannet atuttaulagijaugialet nunalinni.

PikKujaujut Piniannet	Nigiugijaujut SakKigajattut
KaujimajaukKulugit ilinganiKajunut akungani immigolingajunut amma ilikkusikkut ānnitausimajunut, isumakkut Kanuittailinnimut pitjutaugut amma aippaKaKattagiamut Kanuittailinnimut.	Immigolingajut amma ilagijangit tukisijut ilinganiKajunut pigumaliaKigiamut Kanutsiak aippaKaKattaniammangāmmik amma piusiKaKattaniammangāmmik
Kamatsialutik atugiamut sulitsiatunik, isumakkut ānnitausimajut Kaujimagettunut uKautjigijannik amma asinginnik ikajotinnik ilonnaini Inuit nunagijanginni.	Reduced effects of trauma on mental and aippaKaKatigennikut Kanuittailinnimut.
Kamagijautsialuni atusongugiamut uKautjigijannik amma isumakkut Kanuittailinnimut suliangujunik iluani nunakKatigengituni uKausinginni.	Immigolingajut Kaujitsisongugajattuk imminik atullutik uKausigisimajamminik.
SakKititsilutik nunammegiamut amma asinginnik ulapitsautinnik-ilinganiKajunut suliatsanik inosuttunut, inummaginnut amma inutuKannut.	Angillivallianik sangijogiamut amma ulapitsainimmik.
SakKititsilutik nunalimmi ilinganiKajunut ilinniagatsanik amma ikajotitsanik pitjutiKajunut Kanuittailigiamut ilagenimmik.	Inuit piunitamik sakKititsisot Kanuingitumik ilagenimmik.
Sanijottillugit amma pikKujillugit inosuttut sakKititsigiamik jārīKatimminik ikajugiamut amma iliannitillugit inosiKatsiagiamut.	Angillivalliagajattuk ilinganiKajut ilinniagatsait amma ikajotet tukiKatsiatumut inosuttunut.
Kamagitsialugit ilinganiKatsiajunik ilonnāgut ikajotinnik isumakkut Kanuittailinnimut kiggatotinnik.	Ikilliumittisijuk isumakkut Kanuittailinnimut pilukaKattajunut.

Tugâgutik Sivulliutitaugialik 6:Pivallialugit Inuit IlinganiKatsiatunut amma kamaginginnalugit

Ilonnatik tâkkua tugâgutet sivulliutitaugialet ikajuttaugialet anginitsanut Kaujisattaugajattunut amma kamagijaugajattunut piniannisanik Inutuinnanut sivukkatigijauullutik amma Kaujimatsialutillu. Atjigingitamminik asianginnut Canadamiunut, ikittumaget Kaujimajauvut pitjutigillugit Kaujimausinnik, piusigijauKattajunut amma ilusigijauKattajunut ilinganiKajunut Inuit aippaKaKatigennimik, amma ilinganiKajunut aippaKaKattanik amma ilumiutait aittunattunik. Amigagijauvullu allatautsiasimajunik Kaujimajaugettunut sakKijâgettunut amma sakKivalliajumik Aittunattunut amma Aukkut Siammasot Aittunattunullu piusigijauKattajunut. Tâna Kaujigatsak ikKanattumagiuvuk pannaigutilugiamut, atuliaKittisigiamut, kamagiamut amma Kimiggugiamut pinianninik amma sakKigajattunut, amma pivalliatitsigiamut atuniKatsiatunut maligatsanik, suliangujunik amma kiggatotinnik iluani federal, prâvinsikkut, angiKatigegutiKajunut amma nunalinni. Piluattumik Kimiggulugit Kaujimajaugettut pitâgijauagualet, takutitsijumik atjiKangitumik ilusigijaujunut HIV asianottauKattajumik akungani Inutuinnanut. PitaKagiaKavuk kaju-singinnaniattumik piusitsamik Kimiggugiamut sulitsianiattumik Inutuinnanut ilinganiKatsiatumik aippaKaKatigennimik Kanuittailinnimut suliangujunik amma kiggatotinnik sanagiamut sunait aulatsiamangâmmik amma atuKatigegiamut suliatiatunik ottugattaunut.

PikKujaujut Piniannet	Nigiugijaujut SakKigajattut
Pivalliatitsilutik ilinganiKajunut nalunaigutinnik Inuit AippaKaKatigennimik Kanuittailinnimut.	Nalautsijut atuttaujut amma tukisijaujut ilinganiKajunut aippaKaKatigennimik Kanuittailinnimut pitjutaujunik, aittunattunik amma Kanimmasinnik.
AngillivalliaKullugit kamagiamut piniannigijaujunik ilingajumut Aittunattut amma Aukkut Siammasot Aittunattunut amma uKautjigiagutigillugit ilinganiattumut Inuit ilinganiKatsiatumik Kaujigatasanik iluani Apvitattinut Kanuittailinnimut katutjiKatigegutingata suliaKapvinganik aittunattulagijinginnut Kaujigatsanik amma Kaujititsiutinik.	Piunitsautillugit kinakkutuinnanut KaujimajauKujaujunut ilingajunut Aittunattut amma Aukkut Siammasot Aittunattut amma sakKivalliajunut.
Kaujisallutik ilinganiKajunut akungani Inuit ilikkusinginnik, piusituKanginnik, isumakkut ânnitausimajunut, mânnaluatsiak inulimânut piusigijaujunut amma aippaKaKatigenikkut ilusigijauKattajunut.	AtuniKatsialuattunik sulitsiatunik apvialiaKillutik amma sakKiniakKotunut.
Kimiggulugit Inutuinnanut ilinganiKatsiatunut aippaKaKatigenikkut Kanuittailinniamut pigiasittaugajattunut amma atuKatigettagajattunut amma ikajotet kajusiutiKatsiasimajut unikkauset amma sulitsiatumik atuttausimajut.	Takujausimajut ilinganiKajunut suliatit angutiluaniattunut ununnisanik immigolingajunik.
SakKititsilutik nunakKatigengitunik amma nunatsualimâmi Inuit aippaKaKatigennimik Kanuittailinnimut Kaujisapviutausonik kamasongugiamut asianguvalliaKottunik amma sakKivalliajunik pitjutaujunut, atuKatigennik Kaujigatsanik, amma KaujimajauKulugit sulitsiatunik atuttausimajunik.	Anginitsamik tigumiagajattut ilinganiattumut nunalimmiunut sanagiamut amma sakKititsigiamut kajusiutigijausonik Inutuinnanut ilinganiKatsiatunut kiggatotinnik amma suliat-sagijaugajattunut.

Cgammai

Atuttaumagijaugialik piunitsautigasullugit Inuit aippaKaKatigennimik Kanuittailigiamut pimmagiuvuk. Atulugata katingaKatigenimmik pinianniKagiamut amma sakKijânginnaniattumik najuttiKalluni, aippaKaKatigennimik amma timikkut pilukattaunik, pilukaKatigennimik iligengujunut, puttujuit Aittunattut amma Aukkut Siammasot Aittunattut, amma asigiallait aippaKaKatigennimik amma illukut Kanuittailinnimut uKumaigijauKattaniatut kajusiutigijaulangavut.

Unuttumaget apomautigijaujut anguttiaugiaKagaluappata piujumik aippaKaKatigennimik Kanuittailigiamut, unuttumaginnik sangijukavuk amma pivitsanik sanautigijaugajattunut. Inuit sangijualuit amma siKumittaungunnangitut inotlutik amma Inuit uKasinga amma ilikkusinga kajusiutigijaugut piguvalligiamut. UKausingatigut 2011-mi Nunatsualimâmi Illuit Kaujisattuaniammata, "Akungani pingasunut NunaKakKâsimajujunut katingaKatigejut (First Nations, Inuit amma Métis), ilainnanga Kaujitsijuk uKâlaKatiKasongugiamut NunaKakKâsimajuit uKausinginni puttunippângusimajut akuniga Inutuinnanut. Jâringani 2011, 63.7% Inunnit Kaujitsilauttut uKâlaKatiKasonguvut NunaKakKâsimajuit uKausinginni, piluattumik Inuttitut. Ilanga unausimavuk 22.4% akungani First Nations inunginni amma 2.5% akungani Métis-nut" (kititsiligijet Canada-mi, 2016b). Ilagiallugu, sutajajunik angijunik Inunnit tugâgutikavuk amma tungavitsanik sollu Nunatsualimâmi Inuit Imminettailigiamut Tugâgutinganik (ITK, 2016b), tâna Tugâgutik Pannaigutik ilingajumut Inunnit Pilukâttailigiamut amma Ulapitsainikkut (Pauktuutit, 2016), amma Inuit Pivallianginnatunik Kanimasilinnik SakKititsitailigiamut amma Aulatsinik (ITK, 2016a), atuttausok Kaujitsigiamut suligijavuttinut. Nanituinnak Inuit Nunangani, unuttumaginnik ilikkusiKavuk amma nunami aullâsimangukattajunut suliangujunut sanajaumajunut amma kajusiutiKatsiatlutik inutuinnanit ilingajumut Inutuinnanut. Sollu suliatstait pivalliatanginnalittut amma sakKititautlutik amma tunitsisiajut sangijonimmik ilikkusittinik Kaujimajaugutinnik amma ulapitsainimmik.

KaujijauKulugit Inuit aippaKaKattagiamut Kanuittailinnimik, uppiniKavugut pinianniKagiamut atuttaugiaKajunut Inutuinnanut sivukkatiKallutik amma nunalinnut aulataullutillu. Ilitatsivugut ikKanattoningani amma uKautigigiangit atugiamut nokKujilugata piniannigijauKattajunut ilingajumut aippaKaKatigennimik Kanuittailinnimut. Inuit uKasinga amma ilikkusinga sangijovut katingaKatigetttailigiamut atuttausongutluni. katingaKatigetttisinnik tukisijaummat pigiasititsisimajumik Kanuittailinnimut atjigengitunik, inositsiagittotigasuanimmik amma Kanuittailinnimut tukisijavut sakKititsiluasimajut katingaKatigegunnainimmik. Kajusiutigijauntsiasimajut apvialutait ikajulangavuk utittisigiamut timikkut amma imminik pigumaKattagiamut inutuinnanut amma Inuit nunanginni. Utittilugu aulatsinimmik Inuit sanajaunikkut amma sakKititsinikkut ilikkusinnik amma uKausikkut ilinganiKatsiajunut aippaKaKatigennimik Kanuittailinnimut ilinniagutinnik amma suliatstait takutitsisimavut kajusiutiKatsiasimanninginnik atuniKatsiasimatlutik. Atautsik unuttunit Inutuinnanut sivukkatiigijausimajut, nunalimmi ilinganiKajut sulitsiatunik ottutausimajut takutitsisimajunut angijumik kajusiutigijauntsiasimajut âkKisuigiamut Inuit amma kangianimiut piniannigijanginnik unauvuk Inuulitsivik NapvâtitsiKattajut SuliagijauKattajuk Nunavimmi. Tâpsuminga suligijauKattajumut, ilaget Inuit napvâtitsiKattajunut sakKititsiKattajut ilinniattitsinimmik pitsaKajunut, napvâtitsigiamut amma nutagattâsimaligeppata paitsisongukattagiamut, pivitsaKattisijuk Nunavuk nunalinginnik utittisigiamut atuKattasimajanginnik pitsaKannimik amma nutagattânimmik. Malingimagillutik ânniasiuwet ullugianattunik kititauKattajunut Kaujigasuagiamut kina aullatitauKattagiaKammangât napvâgiattugiamut, tainna Inuulitsivik Nutagattâtitsijet Suliagijaujuk maliKattavuk nunalimmi napvâtitsigiamut piusimmik pitaKatluni Nunalimmi KikKangani ullugianattunik kititauKattajumik piusimmik, sivulliutitautluni Inuit Kaujimajangit. PiusigiKattajangit sakKititsivuk takujausomik utittisijaulittumik piusituKait Inuit Kaujimausinginnik amma nunalet pitsatunimmik tâpsumunga nutagattâtitsinimmik, Kângiutiausimangipat, ânniasiuwet piusigijangit nutaganut amma pitsaKajunut Kanuittailinnimut sivungagut amma nutagattâsimaligeppata.

Inuit atjiKangitumik iniKajut imâk tiguisot amma katingaKatigetttisot sangijonninginnik piusituKait Kaujimausinginnik amma kangianimiunit Kaujimajanginnik ilillugu aippaKaKattagiamut Kanuittailinnimut suliatstaitaugajattunut. Katittajut, tamakkua piniannet pivitsaKattisivuk Inuit

aippaKaKatigennimik Kanuittailinimut sakKiKattajunut piunitsautigasuallugit. Tānna Inuulitsivik Nutagattātsijet Suliangujuk sakKititsijuk sangijumik ottotimmik Kanuk akulligettitaujut Inuit kangianimiut pinianningit piunitsautitsisot Kanuittailinnimut sakKigajattunut, atautsikullu utittisillunillu malittaugiaKajunut timikkut, imminik pigumaKattagamut amma tigumianginnatauni-attumut sanagamut iluani nunalimmi. Tulligettitausimajunik amma nalunaittausimajunik asinginnut mānnaaluatsiak sulitsiatunik ottugattajunik takullutit pāginā 26-imik.

Tigullugu federal kavamakkut najuttigijamminik utittisivalliagamut amma atuliaKigiamut Sulijunik amma Utittisivalliagamut KinugautiKavuk PinianniKagiamut, sakKigajakKotumik ununisanik Inutuinnanut aulataulluni Kanuittailinnimut pigiasittausonut sanginitsālolittuk. Katingatil-lugit Inuit ilikkusingit, uKausingit amma piusituKait Kaujimajaujut Kanuittailinnimut, atugajak-Kugut tākkuninga sangijojunik amma pivitsanik pijagegiamut uvagut tugāgutet sivulliutitau-giaKajunut.

Ikajuttigejut amma Pivitsagijaujut

Sulitsiatut Ottugautet

Nunatsualimâmi

Tâna **AippaKaKattagiamut Kanuittailinnimut Suliangujuk** iningani Pauktuutit Inuit Annait Canadami Kaujimattisisimavut Kanuittailinnimut Inuit aippaKaKatigennimik ilautitaulluni Kaujimajaugialinnik amma sakKititauttailigiaKajunut Aittunattunik amma Aukkut Siammasonik Aittunattunik ilautillugu HIV amma hepatitis C ungatâni 20-nik jârinik. Ammalugiallak Kaujima-jautsiatuk ottotigillugu unauvuk “inosinnik piulitsijuk” suliangujuk pitaKatluni niKituKannik tipangita pokulunnik, aippaKaKatigennimik Kanuittailinnimut takugatsauKattajunut taggami nunalinni, Kangattagait, ivittitât, sulijut allakasâjait, amma asigiallanik kinakkutuinnanut ilinniagutinnik.

Tukisiviit: Do You Understand? aippaKaKatigennimik Kanuittailinnimut atuttausok amma tukitâgutilik uKausinnik tallimanut uKausiKajunut Inuttitojunut ammalugiallak Kallunâtitut. Kagitaujammik amma nenittausimajut piniannigiluattangit sakKititsigiamut Inunnik ânniasiapviliaKattajunut, paitsigiattuKattajunut amma Kanuittailinnimut paitsiKattajunut ajunnaatongitunik uKausiKatlutik Kaujigatsanik. Pitjutet ilautitsivuk angutinut amma annait timiKutinginnik, aittunattunik, ulugianattunik piusigijauKattajut, ottugattauKattajut amma kamagijauKattaningit. Taikkua atuttausot atuinnauvut ukuninga Kagitaujakkut: www.pauktuutit.ca/tukisiviit.

Uppinik – apigik-atak katitsutausimajut atuttausok ikajugiamut inunnik asimminik ikajugajattunut atujunut pilukânnimik. Tainna Pauktuutit Kagitaujakkut tugâgutinga ilautitsivuk Kaujigatsanik pitjutiKajunut ikajutsiagajattunut uKausinnik amma pikKujalianik, taggajânik Kaujigatsanik pitjutiKajunut pilukânnimik amma sangijonninginnik amma Kangattagannik atutlutik tallimanik uKausinnik Inuttitut, Kallunâtitut amma Frenchi-itut. Taikkua katingaKatigetittaujut atuttausot atuinnauvut ukuninga Kagitaujakkut tugâgutingagut: www.pauktuutit.ca/abuse-prevention/family-violence/bac.

Inulimâtsialinni

Akausivik Inuit Ilaget Kanuittailinnimut Iligengujut sivullipânguvuk Inunnut aulatautluni ânniasiapvini ilingajumut ilagenut amma immigolingajunut Ottawa, Ontario-mi. Pivalliataulautsimajuk ungatâni suvailipvanik jâriulittonik, ânniasiapvik sakKititsiKattajuk ilikkusikkut ilinganiKatsiajunut Kanuittailinnimut amma inositsiagittotigasuannimut kiggatotinnik atutlutik unuttumaginnik suliaKattinik. Akausivik sakKititsiKattavuk unuttumaginnik sitontinik, aniggamut aiKattajut, amma piusinga ikajuKattamijuk tasiugiattisiutlutik ânniasiapviliaKattajunut ânniasiapvikut amma Kanuittailinnimut insuransiKangitunut piusinginnik. PaitsiKattajut, kamaKattajut amma ikajuKattajut taikkuninga AittunattuKajunut amma Aukkut Siammasonik Aittunattunik sulitsiatunut, immigolingatlutik tugâgutiKaluatlutik.

NunakKatigengitut

Inuvialuit

Tainna Inuvialuit NunakKatigengitut kuapanga aulatsigiaKavut tajjamik **Suliangujuk Illinattumagik** aulatautluni nunameKattagiamut ulapitsainikkut suliagijaujumik aulagiaKatluni pingasunik jârinik. Ungatâni jârimi, sakKititsiKattavut tallimanik senanut aullâsimapvinik, atunik maggonit tallimanut ullunik takinigijumik aullasimanguaKattajut, amma Kangaulimmat aulatuKattavuk inosuttunut ilinganiKaluattunut amma angutituinnanut aullâsimapviKatlutik. IlauKataujut ilinniaKattajut ilinganiKajunut Kanuittailinnimut, tigusinnik, ulapitsainik, ilinniaKattajut inutuKannit ammalugiallak. Ilikkusikkut ilinganiKajut sanajauKattavut ilijautlutillu piusigijaujunut. IlauKataujut atusimavut angijummagimmik piujunik asiangusimannimik inosinginni tâpsumangat atuttaujumut **Suliangujuk Illinattumagik**.

Nunavut

Imminik Sulijugivunga sakKititsiKattavuk aippaKaKattanimmik Kanuittailinnimut Kaujigatsanik atuinnaujunut sitamanik uKausinnik (Kallunâtitut, Inuktitut, Innuinaqtun amma French-itut). Pitjutaujut ilautitsivuk timikkut amma isumakkut Kanuittailinnimik, pigutsanimmik, aippaKagumagiamut, Kanuittailinnimut iligenimmik, angiKattagiamut aippaKagiamut, aittunattunik amma kamatsiagutiKalluni aippaKaKattagiamut. Tainna Kagitaujak sakKititsiKattamijuk atuttausonik inosuttunut, angajukKânut, nunalinnut, Kanuittailinnimut kamajinnut amma ilinniatitsijiuKattajunut. Ilinniagutet pannaigutet amma illugusimmi Kaujitsiutet ilingajumut ilinniatitsijinnut atuinnautitaulâttut Kagitaujakkut: www.irespectmyself.ca

Tâna Inuutsiarniq Atuatsisongugiamut Suliagijaujuk ikajuttigegutigijaujuk akungani kavamakkunut Nunavut SuliaKapvinganut Inositsiagittotitsigasuannimut amma Ilinnianimmut. Tamammik, suliaKattigejut pivalliatitsigiamut Kanuittailinnimut amma inulimânut kenaujaliugutitsanut nalunaittausonut ikajuttigennikut tâpumunga **Uqalimaariuqsaniq Inuktit Tasiugiattaugutilik Atuatsigiamut Suliangujuk** tâkkutigona KaujimajaukKujajumik Kanuittailinnimut-takunnâgutiKajunut, tajamik **Inuutsiarniq Atuatsigiamut Suliangujuk**. Tâna **Inuutsiarniq Atuatsigiamut Suliangujuk** sakKititsiKattavuk Kanuittailinnimut tusagatsanik sitamangutlutik: niKitsianik amma ilusivut, siKalik amma sakKutaulukattaugunnangitunut, iKittainikkut amma ânnitailigiamut, ammalugiallak “uvannik pitutiKajumut,” takunnâluaKattajumut ilinganiKatsiajunut jâriKajunut isumakkut amma aippaKaKatigennikut Kanuittailinnimut KaujimajaukKujajunut. Tâna suliangujuk pigumaluavuk nalunaitsigiamut amma pivalliatitsigiamut aippaKaKatigennimik Kanuittailinnimut uKausigiKattajanginnik amma kamagiamut unuttunik asigiallanik ikKanattojunut.

Tâna **Inunnguiniq AngajukKânut Suliangujuk** pivalliatitausimajuk tâkkununga Qaujigiartiit Kanuittailinnimut Kaujisapvet SuliaKapvingani Nunavummi sakKititsigiamut ikajotinnik tâkkununga Inuit ilagengujunut pigutsaisongugiamut pisongullutillu Kanuingitunik sugusunik. Sanajausimajuk ilinganiKajunut Inuit Kaujimajanginnik amma piusituKannikut illigijaujunut. SuliaKapvik sakKititsiKattajut ilinniatitsigiamut aulatsiKattasongugiamut amma suliangujunik suliatsanik atuttausonguKattajunik: www.qhrc.ca/family-health-1.

Maggok Akittok, Maggok Sitijok 2016-namut Kaujitsiutiuvuk taggajâk Kinijajumik amma angijummaginginnik ilingajumut Inuit nunalet sakKititsijumik tajamik LGBTQ pijugiutiKasongugiamut ullusiugutiuvuk. Taggajâliuttausimajuk Iqaluinni, Kinijajuk attuttauKattasimajunut katingaKatigetisigiamut amma Uppinimmik, asisujisimannik ilikkuset kinakkoninginnik amma aippagigumagijauKattajunut. Tainna Kagitaujakkut Kaujitsiutinga pigiasittausimajuk amma nuittausimajuk tusagatsautluni: www.twosoftwohard.com.

Tainna kavamak Nunavummi sanagiamut tigumiattaunginnaniattunut ilingajumut aippaKaKatigennimik Kanuittailinnimut ilinniagatsanik akungani nunalet Kanuittailinnimut kiggatuttinginnut, ilinniatitsijet, amma paitsijinnut. Inukkut amma taggajâkkut takutsausonguKatigeKattajunut atuttaunginnaKattajut. Anna nutângutluni atuttausok (Kaujigatsait ilinniatitsijinnut, ilinniagatsait pannaigutingit, amma illugusimmi ilinniajunut) atuinnaulâttuk Kagitaujakkut. Ilagiallugu kavamak Nunavummi suliaKavut tajamik Embrace Life kaunsallikkunut amma Nipet kenaujakkuvingit pivalliatitsigiamut sugusunik uivisâlukattautiligiamut ilinniagatsanik ilingajumut inumaginnut.

Nunavik

Qarmaapik House iningani Kangiqsualuguaq, Nunavimmi, aulataujuk nunalinnut-KimâpviKagiamut amma ikajuKattamijut ilagenik. InutuKait, angajukKât, ilinniatitsijet amma nunalimmi paitsijet amma niKitâtitsijet suliaKaKatigeKattajut sakKitigiangit Inuit ilaget atugajatanginnik, ikajotinnik amma tukisigiamut sakKititsitailiKattagiamut amma tukisigiamut sakKititsitailigiamut ilagenik pimmagimmejunut. Tainna unuttumaginnik suliaKapvilik sâlaKalauttuk tajamik 2016 Arctic Inspiration Prize.

Tainna Nunavik NunakKatigengit AngajakKauKatigengit Inositsiagittotitsigasuannimut amma NiKitâtitsiligijet sakKititsiKattajut **Piujumik Attunik – Piungituk Attunik** suliangujuk Inuttitotluni ilinniatitsigiamut sugusini itlukkijâsonguKattagiamut uKâlaKattagiamut pilukânnimik pitjuti-Kajunut, timingita, - kamatsiagiamut malittaugialinnut, ikajuttaugajanninginnik amma Kanut pigiamik ulugianattumelipata upvalu ânnitausimajunut. Taikkua ilinniagutet piujut amma ilinni-atitausimajut uKausingitigut illigijajunut sollu sulijugijaunnik imminut amma asinginnut, nalligusunnik, Kuvianattonik, sulikattanik, ikKasunnik amma kamanginnaKattaluni. Tainna Kagitaujak atuinnauvuk: www.nrbhss.gouv.qc.ca/en/departments/public-health/prevention-and-health-promotion/good-touch-bad-touch-program.

Tainna Nunavik AippaKaKatigennikut Illiniagutet Sulianga, atuinnauvuk pingasunik uKausinnik, pivalliatausimajuk Nunavimmi tusapvigilugit inosuttut, ilagengujut amma ilinniatitsijet, amma isumâlotiKatlutik Inuit illigijanginnik. Pitjutaajut ilautitsivuk imminik pijugiutiKannik, Kanuingitumik ilagenimmik, timik amma aulaKattaninga, piusigiKattajangit pitaKatluni amma ulugianattuKalugani, aittunattut amma aukkut siammasot aittunattut, atuKattanik pokulunnik pitsatâttailligekkutinnilu. Kagitaujakkut Kaujigatsait atuinnaujut: www.nrbhss.gouv.qc.ca/en/departments/public-health/infectious-diseases/sexual-health-and-education.

Nunatsiavut

Nunatsiavut Nunagijangit Kanuittailinnimut IkajuttiKajut atunik nunalinni, takutitsisimajuk piujummagimmik ikajusimajuk ikajullugit apvitattet paitsijinnik ilinganiKajunut Aittunattunik amma aukkut siamsonik aittunattunik kamagijaugiallaKattagialinnik. Tamannauluattuk taikkua Nunalinnik Kanuittailinnimut SuliKattangit pisimaKattamata Nunatsiavummi tâvatuak ununnigijangit paitsijet ininginnimiungulungit. Nunalinnik Kanuittailinnimut SuliKattangit ikajuKattajut paitsijinnik napvâgiangit kamagijauKattagialet, maliKattajut takujapvinginni takujausimangitunik amma sakKititsiKattajut ilinniagutinnik.

Nunatsiavut mânnaluatsiak piusiKavut pivalliatitsigiamut aippaKaKatigennimut Kanuittailinnimut amma Kanuittailinnimut suliangujumik ilinganiattumut nunakKatigengitunut, Sollu ottotigillu, sakKititsigasujut amma piniannigillugit katimannik atullutik sananguagalannikut pinianni-Kallutik. Ilagiallugu, Nunatsiavut najuttiKavut ikajuttigegiamut asinginnik nunakKatigengitunik amma Inuit katutjiKatigengit atuKatigegiamut Kaujimajugettunut amma atuttausonik, ammalugiallak sanagiamut tigumiattaunginnaniattunik amma atuliaKigiamut isumakkutujojunik amma piunippânik atuttaugajattunut.

3

- Charron, M., Penney, C., & Senécal. (2010). *Police-reported crime in Inuit Nunangat*, catalogue number 85-561-M, no. 20. Ottawa, ON: Canadian Centre for Justice Statistics, Statistics Canada. www.statcan.gc.ca/pub/85-561-m/85-561-m2010020-eng.htm
- Fortin, S., Jacobson, W., Gagnon, J., Forget-Dubois, N., Dionne, J., Jacobson, J.L., & Muckle, G. (2015). Socioeconomic and psychosocial adversity in Inuit mothers from Nunavik during the first postpartum year, *Journal of Aboriginal Health*, 9(2), 63-75. <https://journals.uvic.ca/index.php/ijih/article/view/14363>
- Galoway, T., Saudny, H., & Nunavut Inuit Health Survey Steering Committee. (2012). *Inuit Health Survey 2007-2008: Nunavut community and personal wellness*. Montreal, QC: Centre for Indigenous Peoples' Nutrition and Environment, McGill University. www.tunngavik.com/files/2012/09/IHS_NUNAVUT-FV-V11_FINAL_AUG-15_2012.pdf
- Government of Nunavut, Department of Health and Social Services. (2011). *Nunavut sexual health framework for action*. Iqaluit, NU. www.gov.nu.ca/sites/default/files/files/Nunavut%20Sexual%20Health%20Framework%20ENG.pdf
- Ibrahim, D., & Burczycka, M. (2014). *Family violence in Canada, A statistical profile 2014*. Ottawa, ON: Canadian Centre for Justice Statistics, Statistics Canada. www5.statcan.gc.ca/olc-cel/olc.action?ObjId=85-002-X201600114303&ObjType=47&lang=en&limit=0
- Inuit Tapiriit Kanatami. (2016a). *Inuit Chronic Disease Prevention and Management*. Ottawa, ON.
- Inuit Tapiriit Kanatami. (2016b). *National Inuit Suicide Prevention Strategy*. Ottawa, ON. <https://www.itk.ca/wp-content/uploads/2016/07/ITK-National-Inuit-Suicide-Prevention-Strategy-2016.pdf>
- Inuit Tapiriit Kanatami. (2014). *Social determinants of Inuit health in Canada*. Ottawa, ON. www.itk.ca/wp-content/uploads/2016/07/ITK_Social_Determinants_Report.pdf
- Kishigami, N. (2014). *The current condition of low-income and homeless Inuit in Montreal, Canada and the problems they face – General trends based on a 2012 study in Montreal*. Osaka.
- Pauktuutit Inuit Women of Canada. (2016). *Strategic Plan for Inuit Violence Prevention and Healing*. Ottawa, ON. http://pauktuutit.ca/wpcontent/blogs.dir/1/assets/StrategicPlan_English.pdf
- Public Health Agency of Canada. (2014). *HIV/AIDS epi updates, Chapter 8: HIV/AIDS among Aboriginal people in Canada*. Ottawa, ON. www.phac-aspc.gc.ca/aids-sida/publication/epi/2010/8-eng.php#a17
- Savoie, D., & Cornez, S. (2014). *Low income and homeless Inuit in Montreal*. Montreal, QC: Makivik Corporation.
- Statistics Canada. (2016b). *Aboriginal Peoples and Language*. Ottawa, ON. http://www12.statcan.gc.ca/nhs-enm/2011/as-sa/99-011-x/99-011-x2011003_1-eng.cfm
- Statistics Canada. (2016a). *Age-specific fertility rate, females 15 to 19 years, Canada and Nunavut, Cansim Table 102-4505*. Ottawa, ON. www5.statcan.gc.ca/cansim
- Statistics Canada. (2016c). *2011 National Household Survey*. Ottawa, ON. <http://www12.statcan.gc.ca/nhs-enm/2011/dp-pd/dt-td/Index-eng.cfm>
- Wood, D. S. (2011). Alcohol controls and violence in Nunavut: A comparison of wet and dry communities. *International Journal of Circumpolar Health*, 70(1), 19. www.circumpolarhealthjournal.net/index.php/ijch/article/view/17801

Ukausingit amma Tukigijangit

AIDS: Acquired immunodeficiency syndrome uKausigijauvuk ilijauluaKattavuk Kaningitogetumut HIV aittunattumik. Tukitâttausimajuk sakKiKattaniganik nalletuinnanit 20-nit ajunnamumik aittutausimannikut upvalu HIV-mut ilinganiKajumut.

Chlamydia: Tâna Kaujimajauluattut aittunattuk aippaKasimatluni. MalunnaigutiKalungituk amma sakKititsigajattuk ilumiutakkut kânsamik.

FASD: PitsaKasimalluni talannatunik attutausimajuk Kullautigivauk uKausik atuttauKattajumik pigunnasiangitumik pigutsanikkut amma pivalliagamut Kagitanga amma KikKangani aulautet piusinginik. SakKiluaKattavut imigasimalluni talannatunik pitsaKasimaliguni.

Gonorrhea: Tâna kingullia sakKiluaKattajuk aittunattuk aippaKaKattanikkut. MalunnaigutiKalungituk amma sakKititsigajattuk ilumiutakkut kânsamik.

Ânnitailigiamut Ikilliumittisijet: Katingattitatusimajut atuniKatsiatut tugâgutet amma isumagi-jausimajut ilinganiKajunut ikilliumittisigiamut piungitunik sakKigajattunut ilinganikajunut ejalukattomaKattanimmik. Ânnitailigiamut ikilliumittisijet aulatausimagivuk inulimânut maligatsatigit sanajausimajuk uppinikkut iluagut, pivitsagijangit inunnut atuKattajunut ejalukannik.

HIV: Tâna Inop Kanimmasinnik akigattotigijanga attuiKattavuk aunginnik akigattuKattajunut Kanimmasinnik, sujuujuk upvalu akKisuigasujuk aulautigijanginnik. AittunattuKalluni aittunattumik sakKititsiKattavuk piungilivallialimmik akigattotigijangita piusinginik, sakKititsinialluni “akigattusiagunnalungituk Kanimmasinnik.” Tainna akigattugasuaKattajuk Kanimmasinnik akigattugunnagunnaiguni Kanimmasinnik amma aittunattunik. Kanimmaset ilinganiKajunut pimmagittunik akigattutaugiaKajunut Kaujimajauvut ominga “ajunnamat Kanimmaset” tamanauluattuk atulukaKattamata nukiKangitunik akigattotet piusigijanginnik.

LGBTQQ: AnnameKattajut, angutimmeKattajuk, kinatuinnameKattajuk, tautsesimajuk upvalu Naluliumajuk.

AippaKaKatagiamut kinaunninga: Kanuk inuk imminik isumaKaKattamangât isumagillugut kinamik piutsaKattamangât upvalu aippaKaKagumaKattamangât. Inuk nalunaitsigajattuk imminik aippaminegumaKattaluni, angutimmegumaKattagiamut/annamegumaKattagiamut, annaKasok angutiKasongutluni angutiKasok annaKasongutlunillu, aippaKatuinnaKattatuk, aippaKagumaKattangituk, ilitagijaugutiKangituk upvalu asiagut.

Kanutuinnak AippaKaKatigennik: Inop kinaunninga nalunaigutinga ilinganiKajunut aippaKaKatigiKattaniganita piusigijanga amma nalligusunnimut ilageninga.

STBBIs: Aittunattut aippaKasimannikut tunijauKattajuk upvalu tunijausimajuk aukkut.

Tuberculosis Puvallunik (TB): Aittunattuk Kanimmasik sakKiKattajuk katingaKatigejunut Kanimmasilinnit. Maggonik pitaKavuk puvallutunik-ilinganiKajunut Kanimmasimmik: Siammasimangitumik puvallutuk amma siammasimajuk TB puvallutuk Kanimmasik.

Pauktuutit Inuit Women of Canada
1 Nicholas St, Suite 520
Ottawa, ON K1N 7B7

☎ 613-238-3977

1-800-667-0749

📠 613-238-1787

ᐱᐱᑦᑕᑦᑕᑦ
ᐱᐱᑦᑕᑦ ᐱᐱᑦᑕᑦ ᑲᐱᑕᑦ

PAUKTUUTIT
INUIT WOMEN OF CANADA

pauktuutit.ca